

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.006.02.2021

Jarosław Stankiewicz
Dyrektor
Socjalizacyjna Placówka
Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3
ul. K. Walewskiego 6/19
28-362 Nagłowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/089 Realizacja zadań opiekuńczo-wychowawczych w domach dziecka

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Socjalizacyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 w Nagłowicach (dalej: Placówka lub SPOW nr 3), 28-362 Nagłowice, ul. K. Walewskiego 6/19.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Stankiewicz, Dyrektor od 1 września 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zgodność organizacji procesu udzielania pomocy w domach dziecka z obowiązującymi przepisami prawa.2. Działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w domach dziecka.3. Działania w domach dziecka podejmowane w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (do dnia zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Piotr Fatalski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/54/2021 z 18 maja 2021 r.2. Roman Wilk, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LKI/56/2021 z 1 czerwca 2021 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Placówka, wyodrębniona w 2014 r. w związku ze zmianami systemowymi ukierunkowanymi na przejście od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej, zasadniczo została dostosowana do ustawowych wymogów organizacyjnych, dotyczących m.in. wieku i liczby dzieci oraz warunków lokalowych.

W okresie objętym kontrolą w SPOW nr 3 w tym samym czasie nie przebywało więcej niż 14 dzieci, czego wymaga art. 95 ust. 3 i 3a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej³ (dalej: ustawa o pieczy zastępczej). W placówce zapewniono odpowiednie warunki lokalowe wynikające z § 18 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej⁴, z zastrzeżeniem nieodpowiedniego stanu sanitarnego jedynej kabiny prysznicowej oraz ściany w jednym z pokoi wychowanków.

Dyrektor oraz zatrudnieni w Placówce wychowawcy, pedagodzy i pracownik socjalny mieli wymagane kwalifikacje, jednak przed zatrudnieniem jednej osoby na stanowisku młodszego wychowawcy Dyrektor nie sprawdził, czy jej dane są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym⁵. Ponadto dopiero w czasie kontroli NIK Dyrektor udokumentował spełnianie przez dwóch zatrudnionych w 2014 r. wychowawców spełnianie wymogów określonych w art. 98 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej⁶.

W Placówce podejmowano działania opiekuńczo-wychowawcze wobec wychowanków. Objęte szczegółowym badaniem dwanaścioro dzieci miało rzetelnie opracowane plany pomocy, natomiast dla dziewięciorga dzieci sporządzono zindywidualizowane diagnozy psychofizyczne.

Prawidłowo sprawowana była opieka dzienna i nocna. Spełnione były wymogi określające maksymalną liczbę dzieci uczestniczących w zajęciach. Pracownicy Placówki prowadzili wymagane karty, arkusze i ewidencje, a prawidłowo powołany Zespół dokonywał terminowo ocen sytuacji dzieci oraz sporządzał rzetelne opinie. Dzieci były informowane o przysługujących im prawach i ciążących na nich obowiązkach, zawierając je także w uregulowaniach wewnętrznych. O prawidłowym realizowaniu działań opiekuńczo-wychowawczych świadczy również podejmowanie działań reintegracyjnych nieograniczających się jedynie do zwykłych kontaktów dzieci z rodzinami biologicznymi. Podejmowane właściwe działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków. Stwierdzono, że plany pomocy zostały opracowane przed sporządzeniem diagnoz psychofizycznych, co było sprzeczne z § 15 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej. Ponieważ przed sporządzeniem właściwej, pogłębionej diagnozy psychofizycznej sporządzano wstępną diagnozę, plany pomocy były comiesięcznie aktualizowane i nie stwierdzono sytuacji, aby nie uwzględniały istotnych ustaleń z diagnoz, w ocenie NIK stwierdzona nieprawidłowość nie wpłynęła na realizację zadań opiekuńczo-wychowawczych.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 292, poz. 1720.

⁵ Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 152) dyrektor był zobowiązany do uzyskania przed nawiązaniem stosunku pracy informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w ww. Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

⁶ Zgodnie ze wskazanym przepisem w placówce opiekuńczo-wychowawczej z dziećmi może pracować osoba, która nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej (oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona), a także wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego.

W związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19 wprowadzono i realizowano uregulowania wewnętrzne normujące zasady funkcjonowania Placówki w sytuacji epidemicznej, a także zapewniono wychowankom sprzęt niezbędny do realizacji zajęć szkolnych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zgodność organizacji procesu udzielania pomocy w domach dziecka z obowiązującymi przepisami prawa

Opis stanu faktycznego

Uchwałą XXXIX/244/2014 Rady Powiatu w Jędrzejowie z dnia 26 czerwca 2014 r. przekształcono powiatową jednostkę organizacyjną działającą pod nazwą Powiatowy Zespół Placówek Pomocy Dziecka i Rodzinie im. Ireny Mrożewskiej w Nagłowicach w Centrum Administracyjne Placówek dla Dzieci i Młodzieży im. Ireny Mrożewskiej (dalej: Centrum), w ramach którego dla realizacji zadań z zakresu instytucjonalnej pieczy zastępczej wyodrębniono następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- SPOW nr 1;
- SPOW nr 2;
- SPOW nr 3;
- Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą nr 4 typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi;
- Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą nr 5 typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi.

Załączniki do powyższej uchwały stanowiły statuty wymienionych jednostek. Wszystkie powyższe placówki zlokalizowane były w jednym budynku położonym w Nagłowicach przy ul. K. Walewskiego 6.

(akta kontroli str. 7-9)

W statucie SPOW nr 3 wskazano, że placówka prowadzi działalność w zakresie:

- zapewnienia całodobowej opieki i wychowania oraz odpowiednich do potrzeb warunków rozwoju;
- przygotowania do samodzielnego życia;
- zapewnienia zajęć wychowawczych, korekcyjnych, kompensacyjnych, logopedycznych, terapeutycznych, rekompensowania braku wychowania w rodzinie;
- zapewnienia dzieciom kształcenia, wyrównywania braków edukacyjnych i zaniedbań środowiskowych;
- podejmowania działań mających na celu umożliwienie powrotu dziecka do jego rodziny biologicznej;
- podejmowania działań w kierunku uregulowania sytuacji prawnej dziecka i zgłasza dzieci do ośrodka adopcyjnego.

Zgodnie ze statutem pracownicy świadczący pracę w Placówce zatrudniani są przez Centrum, które prowadzi kompleksową obsługę Placówki, w tym m.in. finansową oraz zaopatrzenie materiałowo-techniczne. Dyrektor Centrum w ramach pełnomocnictwa udzielonego przez Zarząd Powiatu kieruje i zarządza SPOW nr 3. Dyrektor kieruje Placówką przy pomocy powoływanego przez siebie lidera placówki.

(akta kontroli str. 10-11)

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

W regulaminie organizacyjnym⁸ wskazano, że Placówka przeznaczona jest dla 14 wychowanków w wieku od 10 do 18 lat lub do chwili ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do 25 roku życia. Dzieci młodsze mogły być przyjmowane jedynie w wyjątkowych sytuacjach, tj. ze względu na stan zdrowia lub z rodzeństwem (rodzeństwo nie może być rozdzielone). SPOW nr 3 jest otwarta dla rodziców, którzy mogą po uzyskaniu zgody dyrektora Placówki oraz pozytywnej opinii lidera przebywać razem z dziećmi. Pracę z dziećmi przebywającymi w SPOW nr 3 prowadzą wychowawcy, do zadań których należy m.in.:

- stosowanie w swojej pracy zasad zgodnych ze standardami pracy opiekuńczo-wychowawczej obowiązującymi wychowawców i specjalistów stanowiącymi załącznik do regulaminu;
- tworzenie serdecznej atmosfery;
- poszanowanie godności i odrębności każdego wychowanka;
- posiadanie wiedzy o tym, gdzie są i co robią wychowankowie;
- takie samo traktowanie wszystkich wychowanków, dbanie o budowanie prawidłowych więzi;
- dbanie o zdrowie dzieci, wizyty u specjalistów;
- przestrzeganie wspólnie ustalonych zasad, które obowiązują w placówce - prowadzenie odpowiedniej dokumentacji;
- stałe podnoszenie swoich kwalifikacji i stosowanie w codziennej pracy najbardziej efektywnych i nowoczesnych metod;
- organizowanie dla wychowanków ciekawych, rozwijających ich zainteresowania zajęć;
- niepodważanie kompetencji i decyzji innych pracowników;
- prowadzenie do pięciu planów pomocy dziecku.

Pracę wychowawców koordynuje lider, który współpracuje z dyrektorem Centrum. W SPOW nr 3 działa zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, w skład którego wchodzi: dyrektor, pedagog, psycholog, lider, pracownik socjalny, wychowawca bezpośrednio organizujący proces wychowawczy dziecka oraz przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Do zadań zespołu należy:

- analiza karty pobytu dziecka;
- okresowa ocena sytuacji dziecka;
- ocena aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- modyfikowanie planu pomocy dziecku;
- ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce;
- zgłaszanie do ośrodka adopcyjno-opiekuńczego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną;
- ocena stanu zdrowia dziecka;
- informowanie sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w innym typie placówki.

Do Placówki wychowanków kierował dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jędrzejowie (dalej: PCPR), na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego. W uzasadnionych przypadkach przyjęcie dziecka do Placówki mogło nastąpić bez skierowania, na prośbę rodziców lub opiekunów prawnych. Zgodnie z § 20 ust. 5 regulaminu organizacyjnego SPOW nr 3 był zobowiązany przyjąć bez skierowania oraz bez uzyskania zgody przedstawicieli ustawowych lub bez przedstawicieli ustawowych lub bez orzeczenia sądu każde dziecko w wieku poniżej 13 lat i zapewnić mu opiekę do czasu wyjaśnienia sytuacji, w przypadku kiedy dziecko takie pozbawione jest właściwej opieki.

⁸ Stanowiącym załącznik do uchwały nr 125/369/2014 Zarządu Powiatu w Jędrzejowie z dnia 16 lipca 2014 r.

W statucie ani w regulaminie organizacyjnym Placówki nie wskazano, czy dzieci przyjmowane były całą dobę.

(akta kontroli str. 10-25)

Dyrektor wyjaśnił, że *biorąc pod uwagę zapis w regulaminie mówiący o tym, że Placówka pracuje 24 godziny na dobę oraz, że może przyjąć dzieci bez dokumentacji jak i w sytuacjach zagrażających ich życiu i zdrowiu rzeczą oczywistą jest fakt, że przyjęcie dziecka może mieć miejsce również w porze nocnej.*

(akta kontroli str. 26)

W okresie objętym kontrolą w Placówce przebywało dwoje dzieci, w stosunku do których orzeczono potrzebę kształcenia specjalnego, oraz troje dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności:

- 1) chłopiec przyjęty do Placówki 30 sierpnia 2010 r., w wieku dziewięciu lat, na podstawie skierowania PCPR, w związku z postanowieniem⁹ Sądu Rejonowego w Jędrzejowie. Podczas pobytu w SPOW nr 3, dniu 12 lipca 2013 r., uzyskał orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność narządu wzroku (uczeń słabowidzący). W diagnozie wskazano również, że rozwój emocjonalno-społeczny wychowanka przebiega z opóźnieniem i występują u niego braki pewności siebie, poczucie bezradności, niestabilność emocjonalna oraz zaniżona samoocena. W orzeczeniu zalecono realizowanie treści edukacyjnych zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, szkole integracyjnej, szkole ogólnodostępnej z oddziałami integracyjnymi lub w szkole ogólnodostępnej. Wskazano, że uczeń słabowidzący potrzebuje 1,5 razy więcej czasu na skończenie zadań domowych, sprawdzianów, co dobrze widzący o podobnych możliwościach intelektualnych. Ze względu na zdiagnozowane zaburzenia opozycyjno-buntownicze zalecono kontynuowanie zajęć w formie indywidualnej terapii psychologicznej. Wychowanek opuścił Placówkę 30 czerwca 2019 r.;
- 2) chłopiec przyjęty do SPOW nr 3 w dniu 30 sierpnia 2010 r., w wieku sześciu lat na podstawie skierowania PCPR, w związku z postanowieniem¹⁰ Sądu Rejonowego w Jędrzejowie. Podczas pobytu w SPOW nr 3, w dniu 18 lipca 2017 r., uzyskał orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na słabe słyszenie. W diagnozie wskazano m.in., że uczeń w sferze emocjonalnej jest dzieckiem niespokojnym i upartym, ma opóźniony rozwój procesów percepcji słuchowej słowa, nie dokonuje analizy i syntezy słuchowej, nie wyodrębnia głosek, trudności sprawia mu dzielenie słów na sylaby. Zalecono indywidualne zajęcia rewalidacyjne, uwzględnienie trudności wynikających ze słabego słyszenia oraz dostosowanie warunków prowadzonych zajęć edukacyjnych do możliwości ucznia;
- 3) chłopiec przyjęty do Placówki w dniu 20 lutego 2008 r., w wieku dziewięciu lat na podstawie skierowania PCPR, w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego w Jędrzejowie sygn. akt III Nsm 97/07 z dnia 17 stycznia 2008 r. Powiatowy Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności w Jędrzejowie 23 maja 2018 r. orzekł, że wychowanek jest niepełnosprawny¹¹ w stopniu umiarkowanym. Niepełnosprawność istnieje od ósmego roku życia. Wychowanek wymagał uczestnictwa w terapii zajęciowej, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie, korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych,

⁹ Sygn. akt III Nsm 19/10 z dnia 14 lipca 2010 r.

¹⁰ Sygn. akt III Nsm 97/07 z dnia 17 stycznia 2008 r.

¹¹ Symbol niepełnosprawności 01-U.

terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Wychowanek opuścił Placówkę 31 sierpnia 2020 r.;

- 4) chłopiec przyjęty do SPOW nr 3 w dniu 12 lipca 2013 r., w wieku siedmiu lat na podstawie skierowania PCPR, w związku z postanowieniem¹² Sądu Rejonowego w Jędrzejowie. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jędrzejowie 20 lutego 2019 r. orzekł, że wychowanek jest niepełnosprawny¹³. Niepełnosprawność istniała od 10 roku życia. Wychowanek wymagał uczestnictwa w terapii zajęciowej, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie, korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nagłowicach 11 sierpnia 2020 r., za zgodą sądu, skierował P.P. do domu pomocy przeznaczanego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie – dzieci i młodzieży. Wychowanek opuścił Placówkę 17 sierpnia 2020 r.;
- 5) chłopiec został przyjęty do Placówki w dniu 7 lutego 2020 r., w wieku pięciu lat na podstawie skierowania PCPR, w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego w Jędrzejowie. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jędrzejowie 23 maja 2018 r. orzekł, że wychowanek jest niepełnosprawny¹⁴ od urodzenia. Wychowanek wymaga stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Wychowanek opuścił Placówkę 31 sierpnia 2020 r.

(akta kontroli str. 27-55)

Dyrektor PCPR, który skierował ww. dzieci do SPOW nr 3, wyjaśnił m.in., że dzieci miały zapewnioną opiekę specjalistów, dwoje przebywało w internatach specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, a od września 2021 r. jeden z wychowanków rozpocznie naukę w Fundacji Złote Serce w Pińczowie. Wskazał również, że umieszczenie ww. dzieci w Placówce wynikało zarówno z powodu przebywania z rodzeństwem, jak i zaleceń specjalistów, którzy nie tylko nie widzieli przeciwwskazań do ich umieszczenia wśród dzieci zdrowych, a nawet uważali, że ze względów zdrowotnych jest to dla nich wskazane.

(akta kontroli str. 281)

Odnośnie zapewnienia odpowiednich do potrzeb ww. niepełnosprawnych wychowanków zajęć opiekuńczo-wychowawczych, w tym wymienionych w art. 105 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej¹⁵, Dyrektor Centrum wyjaśnił: *wszyscy wymienieni wychowankowie orzeczenia uzyskali będąc już wychowankami Placówki. Jeden z wychowanków miał zakupione aparaty słuchowe, obecnie po badaniu audiologicznym chłopiec nie jest już niepełnosprawny. Pozostali wychowankowie uczęszczali do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, gdzie przebywali od poniedziałku do piątku. W czasie pobytu w szkole i w internacie dzieci brały udział w zajęciach specjalistycznych, terapeutycznych, dostosowanych do ich potrzeb. Podczas pobytu w Placówce prace z dziećmi prowadził psycholog i pedagog. Specjalistyczna Placówka Terapeutyczna jest tylko jedna i ma ograniczoną liczbę miejsc. Wychowankowie, o których mowa, przebywali w placówce ze swoim rodzeństwem, stąd niewskazane było oddzielanie dzieci od rodzeństwa. Nadmieniam, że jedno z dzieci od roku znajduje się pod opieką DPS*

¹² Sygn. akt III Nsm 93/13 z dnia 20 maja 2013 r.

¹³ Symbol niepełnosprawności 02-P.

¹⁴ Symbol niepełnosprawności 10-N 07-S.

¹⁵ Zgodnie, z którym placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

(stan zdrowia dziecka nie dawał możliwości udzielenia mu odpowiedniego wsparcia i pomocy w Placówce ani w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym).

(akta kontroli str. 1437-1438)

W SPOW nr 3 dzieciom z potrzebą kształcenia specjalnego oraz z orzeczeniami o niepełnosprawności zapewniono zajęcia specjalistyczne z pedagogiem i psychologiem. Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Jędrzejowie oświadczył, że wychowankowie Placówki, którzy przebywali w Ośrodku w latach 2019-2021 byli i są objęci terapią i zajęciami zgodnie z ich rozpoznanymi potrzebami.

Dyrektor Placówki wyjaśnił w powyższej sprawie: *W okresie podlegającym kontroli w SOSW przebywało w sumie czterech wychowanków, z czego jedno dziecko zostało umieszczone w Domu Pomocy Społecznej, jedno przeniesione do innej Placówki (łączenie rodzeństwa), jedno natomiast zaczęło naukę w Specjalnym Ośrodku od września 2021 r. Wychowawcy prowadzący plany pomocy na bieżąco są w kontakcie z nauczycielami w Ośrodkach oraz z wychowawcami w internacie. Wychowawcy uczestniczą w zespołach organizowanych w szkołach, natomiast nauczyciele zapraszani są do udziału w Zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Wychowawcy Placówki uczestniczą również w wywiadówkach i spotkaniach informacyjnych. W każdy poniedziałek i piątek przy zawożeniu i przywożeniu dzieci do oraz z internatu wychowawcy Placówki mają kontakt z nauczycielami Specjalnego Ośrodka. Reasumując, wychowawca prowadzący plan pomocy posiada pełną wiedzę dotyczącą tego, w jaki sposób i w jakim kierunku prowadzone są zajęcia z wychowankami na terenie Specjalnego Ośrodka.*

(akta kontroli str. 804, 1138-1246, 1434-1438)

Placówka mieściła się w dwóch budynkach połączonych łącznikiem. Budynek położony był w parku na obrzeżach Nagłowic, na działce¹⁶ ujętej w księdze wieczystej jako nieruchomości gruntowa (nie została wyodrębniona własność budynku posadowionego na tej działce). Decyzją z 19 września 2014 r. Zarząd Powiatu Jędrzejowskiego oddał ww. działki nieodpłatnie w trwałe zarząd Centrum. Poza SPOW nr 3 w budynku mieściło się również Centrum oraz pozostałe cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze należące do Centrum. W wydanym 4 grudnia 2013 r. zaświadczeniu Wydział Budownictwa i Architektury Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie potwierdził, że budynki w którym mieści się Centrum były budynkami wielorodzinnymi z wydzielonymi samodzielnymi lokalami mieszkalnymi. Dla sześciu lokali, w których mieściły się placówki opiekuńczo-wychowawcze Urząd Gminy w Nagłowicach dnia 8 sierpnia 2014 r. nadał numery porządkowe, na podstawie zaświadczenia wydanego przez Wydział Budownictwa i Architektury Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie, stwierdzającego spełnianie wymagań dla lokali samodzielnych przez te lokale. Dla powyższych lokali nie ustanowiono odrębnej własności zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali¹⁷, ponieważ nie sporządzono wymaganego aktu notarialnego oraz nie została ujawniona odrębna własność lokali w księdze wieczystej.

(akta kontroli str. 58-76, 148-149)

Starosta Jędrzejowski wyjaśnił: *dla lokali Centrum Administracyjnego Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach, w którym znajdują się placówki opiekuńczo-wychowawcze (w tym Placówka Nr 3), nie ustanowiono odrębnej własności w formie aktu notarialnego. Brak powyższego działania spowodowany był faktem, że majątek przekształcanego podmiotu, tj. Powiatowego Zespołu Placówek Pomocy Dziecku*

¹⁶ Działka 1053, która wraz z działkami nr 1046, 1489, 1051/1 wykazana była w księdze wieczystej nr K11J/00051997/2, prowadzonej dla nieruchomości stanowiącej własność Powiatu Jędrzejowskiego, zlokalizowanej w Nagłowicach przy ul. K. Walewskiego 6.

¹⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1048.

i Rodzinie w Nagłowicach w całości został przekazany jedynie Centrum Administracyjnemu Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach. Jednocześnie tylko na rzecz tej jednostki ustanowiony został trwały zarząd (decyzją Zarządu Powiatu w Jędrzejowie z dnia 19 września 2014 r.). Z uwagi na fakt niewyodrębnienia majątku dla poszczególnych placówek, odrębnej własności lokali nie ujawniono w księdze wieczystej. Jednocześnie informuję, że z uwagi na zaplanowane przez podmiot prowadzący działania reorganizacyjne struktur Centrum Administracyjnego Placówek dla Dzieci i Młodzieży związane z likwidacją Socjalizacyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 1, zostaną podjęte czynności zmierzające do dostosowania funkcjonowania placówek do obowiązujących przepisów prawa.

(akta kontroli str. 140)

Wojewoda Świętokrzyski decyzją znak PS-II.9423.21.2014 z dnia 5 września 2014 r. zezwolił Powiatowi Jędrzejowskiemu na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego pn. Socjalizacyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 w Nagłowicach, z miejscami dla 14 dzieci. W uzasadnieniu przedmiotowej decyzji stwierdzono m.in., że pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach przeprowadzili w placówce oględziny, w trakcie których stwierdzili, iż placówka spełnia wymogi określone w ustawie o pieczy zastępczej oraz rozporządzeniu w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Powyższa decyzja została wydana pomimo niespełnienia przesłanek określonych w art. 106 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej tj. bez wydzielenia lokali stanowiących odrębną nieruchomość w rozumieniu przepisów o własności lokali.

(akta kontroli str. 56-57, 66-76, 137-140)

Wojewoda Świętokrzyski wyjaśnił m.in.: *Powiat Jędrzejowski wydał zaświadczenie w dniu 4 grudnia 2013 r., w którym zaświadcza, że w budynku wielorodzinnym wydzielone zostały samodzielne lokale mieszkalne, wobec czego Wojewoda nie miał podstaw aby odmówić wydania zezwolenia na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Nieruchomość zlokalizowana na działce oznaczonej numerem ewidencyjnym gruntu 1053 w Nagłowicach jest własnością Powiatu Jędrzejowskiego, który jako właściciel winien dopełnić wszelkich formalności związanych z dokonaniem zmian w księdze wieczystej.*

(...) W uzasadnieniach decyzji zapisano, zgodnie ze stanem faktycznym, że placówki spełniają wymogi określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzeniu MPiPS z dnia 22 grudnia 2011 r., w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej zarówno pod względem warunków lokalowych, mieszkaniowych, sanitarnych, wyposażenia pokoi, zapewnienia wyżywienia oraz warunków do nauki i spędzania wolnego czasu, co zostało stwierdzone przez inspektorów, podczas oględzin placówek. Art. 127 ww. ustawy stanowi, że w drodze rozporządzenia zostały określone tryb i sposób kierowania i przyjmowania dzieci do placówek, sposób organizacji placówek tj.: liczba dzieci, warunki sprawowania opieki w godzinach nocnych, organizacja pracy wychowawczej, prowadzona dokumentacja dotycząca dziecka oraz standardy usług świadczonych w placówkach, które zostały szczegółowo zweryfikowane w trakcie oględzin, co zostało zapisane w sprawozdaniu z oględzin placówek zgodnie z art. 106 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wobec powyższego nie było podstaw do nieuwzględnienia żądania strony. (...) W przypadku przekształcenia placówek musi być zachowana ich ciągłość funkcjonowania aby zabezpieczyć przebywające tam dzieci. Z uwagi na dobro dzieci nie można dopuścić do sytuacji, w której Placówka będzie funkcjonować bez stosownego zezwolenia lub zostanie zawieszona jej działalność. W takiej sytuacji

Sąd Rodzinny musiałby wskazać w drodze postanowienia nową placówkę dla tych dzieci, które ze względu na swoją sytuację rodzinną już niejednokrotnie miały zmieniane miejsca pobytu. Kolejne zmiany skutkowałyby następnymi traumatycznymi przeżyciami małoletnich dzieci porzuconych i pozbawionych opieki rodziców biologicznych, co byłoby sprzeczne z dobrem dzieci.

(akta kontroli str. 144-147)

Na terenie nieruchomości gruntowej nie znajdowały się podmioty wymienione w art. 106 ust. 2a ustawy o pieczy zastępczej¹⁸. Na terenie parku, na sąsiedniej nieruchomości gruntowej znajduje się Samorządowe Centrum Bibliotek i Kultury „Dworek Mikołaja Reja” w Nagłowicach.

(akta kontroli str. 58-76, 84-85)

SPOW nr 3 znajdowała się na drugim piętrze budynku. Z zewnątrz do Placówki prowadziły dwa wejścia: jedno przez Centrum, a drugie położone bezpośrednio przy klatce schodowej, którą wchodzi się do SPOW nr 3. Była to jedyna Placówka, na drugim piętrze, do której prowadziło wejście z klatki schodowej. Lokal składał się z korytarza, sześciu pokoi mieszkalnych, pokoju dziennego, kuchni z jadalnią oraz dwóch łazienek, o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 227,95 m². Spośród sześciu pokoi mieszkalnych cztery pokoje były dwuosobowe (o powierzchni od 18,69 m² do 20,89 m²), a dwa trzyosobowe (o powierzchni 19,81 m² i 20,12 m²). Okna z pokoi wychowanków wychodziły na południowy wschód, a z pokoju dziennego, kuchni z jadalnią i łazienek na północny zachód. Pokoje mieszkalne były właściwie oświetlone, ich powierzchnia pozwalała na przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia, które stanowiły łóżka, szafy, komody, szafki nocne, biurka do nauki, fotele na kółkach oraz krzesła. W pokoju (oznaczonym w dokumentacji inwentaryzacyjnej 2.10) za zasłoną widoczne były ślady wilgoci (odchodząca farba). Wspólną przestrzeń mieszkalną stanowiły pokój dzienny (24,9 m²) oraz kuchnia z jadalnią (21,58 m²). W pokoju dziennym znajdowała się kanapa narożna, szklana ława, biurko komputerowe z komputerem, czteroczęściowy segment meblowy, dwa fotele, telewizor zawieszony na ścianie, a pod nim monitor z konsolą do gier. Kuchnia wyposażona była w kuchenkę gazową, kuchenkę mikrofalową, lodówkę z zamrażarką, ekspres przelewowy, czajnik elektryczny, zlew dwukomorowy oraz szafki z niezbędnymi akcesoriami. W części jadalnej były dwa stoły: mały z dwoma krzesłami i duży z 11 krzesłami. W lokalu były dwie łazienki, w każdej znajdowały się trzy umywalki i dwie kabiny z muszlami klozetowymi oraz kosze na brudne ubrania. W jednej z łazienek znajdowała się pralka oraz wydzielona drzwiami jedna kabina prysznicowa. Bezpośrednio nad prysznicem z sufitu odpadała farba, widoczna była pleśń, a na brodziku odprysk emalii.

W placówce nie stworzono barier i ograniczeń przy wejściu i wyjściu do i z budynku, poprzez np. kraty w oknach, brak klamek w drzwiach i oknach pokojowych, obecność kamer w pokojach.

(akta kontroli str. 77-79, 86)

Zdaniem NIK zapewnienie jednej kabiny prysznicowej dla 14 wychowanków może wskazywać na ograniczoną jej dostępność i powodować trudności w zapewnieniu intymności, o której mowa w § 18 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

¹⁸ Tj.: izby wytrzeźwień lub zapewniające całodobową opiekę; inne jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki wychowawcze, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie lub ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, jednostki organizacyjne wymiaru sprawiedliwości, hospicja, zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze i zakłady rehabilitacji leczniczej.

Dyrektor wyjaśnił: *SPOW nr 3 dysponuje dwoma łazienkami, dwa lata temu jedna z łazienek przeszła całkowity i gruntowny remont, Obie łazienki dają możliwość intymnego korzystania z nich. Znajduje się w nich również miejsce do prania i suszenia odzieży. Rozporządzenie nie określa liczby kabin prysznicowych, jakie muszą przypadać na określoną liczbę wychowanków. Korzystanie przez dzieci z natrysku jest rozłożone w czasie, co umożliwia korzystanie z prysznica w sposób zapewniający poczucie intymności. Informuje, że sporządzono już plan całkowitego remontu drugiej łazienki, w którym uwzględniono powstanie drugiego natrysku.*

(akta kontroli str. 654)

W okresie objętym kontrolą w Placówce przebywało łącznie 22 wychowanków, z tym że jednorazowo nie przebywało nigdy więcej niż 14 dzieci, tj. niż maksymalna liczba określona w decyzji Wojewody Świętokrzyskiego zezwalającej na prowadzenie SPOW nr 3. Według stanu na 1 stycznia 2019 r. w Placówce przebywało 10 wychowanków, w trakcie roku przyjęto dwoje dzieci, a czworo opuściło SPOW nr 3, (troje na własną prośbę po osiągnięciu pełnoletności, a jedno dziecko, postanowieniem sądu, wróciło do domu). Na 31 grudnia 2019 r. w Placówce przebywało ośmioro wychowanków. W 2020 r. przyjęto pięcioro dzieci, a odeszło dwoje (jedno na własną prośbę po osiągnięciu pełnoletności, a drugie w związku z postanowieniem sądu zostało umieszczone w domu pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną). Na koniec 2020 r. w Placówce przebywało 11 dzieci. Do dnia rozpoczęcia niniejszej kontroli (w 2021 r.) do SPOW nr 3 przyjęto pięcioro dzieci, a Placówkę opuściło dwoje (jedno na własną prośbę po osiągnięciu pełnoletności, a drugie zostało przeniesione do POW nr 4 w celu połączenia z rodzeństwem). Na dzień rozpoczęcia kontroli w Placówce przebywało 14 dzieci.

(akta kontroli str. 27, 87)

W 2019 r. nie wystąpiły przypadki przebywania w Placówce dzieci poniżej siódmego roku życia, tym samym spełniony został warunek określony w art. 232 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej. Po 1 stycznia 2020 r. do Placówki przyjęto dwoje dzieci w wieku poniżej 10 roku życia, na podstawie skierowań wystawionych przez PCPR, w związku z postanowieniami Sądu Rejonowego w Jędrzejowie. W lutym 2020 r. przyjęto pięcioletnie dziecko, wraz z dziewczynką przyjęto jej rodzeństwo w wieku 10 i 14 lat. Natomiast w kwietniu 2021 r. do SPOW nr 3 przyjęto chłopca, który w chwili przyjęcia miał trzy lata, oraz jego dziesięcioletnią siostrę. Przyjęcie dzieci poniżej dziesiątego roku życia wraz ze starszym rodzeństwem było zgodne z art. 95 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, również regulamin organizacyjny Placówki dopuszczał przyjęcie dzieci poniżej 10 roku życia w wyjątkowych sytuacjach, takich jak stan zdrowia lub posiadanie rodzeństwa.

(akta kontroli str. 14, 27, 80-83, 87)

W Placówce zatrudnionych było sześciu wychowawców. Opiekę nad dziećmi sprawowali również zatrudnieni w Centrum psycholog, pedagog¹⁹ i pracownik socjalny, którzy zgodnie z przydzielonymi zakresami zadań i obowiązków świadczyli pracę na rzecz wszystkich pięciu placówek. W zakresach zadań i obowiązków psychologa, pedagoga i pracownika socjalnego nie określono, w jakim wymiarze czasu świadczą pracę na rzecz poszczególnych placówek.

(akta kontroli str. 80, 91-122)

Dyrektor wyjaśnił: *psycholog, pedagog, pracownik socjalny poświęcają swój czas wychowankom Placówki w zależności od zaistniałych potrzeb. Wychowankowie do*

¹⁹ W okresie objętym kontrolą funkcję pedagoga pełniły dwie osoby: [...] (Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej)) do 27 lipca 2020 r. (przejście na emeryturę), a od 1 sierpnia 2020 r. [...] (Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej)).

w/w specjalistów mają dostęp cały czas (...) psycholog, pedagog i pracownik socjalny pracują w godzinach popołudniowych, popołudniowych oraz w weekendy. Średnio każdy z tych pracowników poświęca tygodniowo około kilkunastu godzin na rzecz wychowanków Placówki nr 3.

(akta kontroli str. 1440)

Dyrektor Centrum spełniał wymogi określone w art. 97 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej dla dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych. Zarówno zatrudnieni w Placówce wychowawcy, jak i zatrudnieni w Centrum dwaj pedagodzy i pracownik socjalny spełniali wymogi dotyczące wykształcenia, określone w art. 98 ust. 1 pkt 1, 2 i 6 ustawy o pieczy zastępczej. Natomiast psycholog ukończył studia magisterskie z psychologii, jednak nie był wpisany na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów, tym samym nie posiadał prawa wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu art. 7 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów²⁰.

(akta kontroli str. 80, 91-122)

Przewodnicząca Oddziału Terenowego Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Kielcach, w związku z kontrolą NIK, pismem z 7 czerwca 2021 r. poinformowała Dyrektora Placówki: *obowiązujący od dnia 1 stycznia 2006 roku akt prawny Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, za którego wdrożenie odpowiada minister właściwy do spraw pracy, przez ponad 15 lat nie został wykonany zgodnie z ustawą Parlamentu. Aktualna sytuacja skutkuje funkcjonowaniem aktu prawnego nie mającego pełnej mocy wykonawczej. Brak aktów wykonawczych, w tym samorządu zawodowego, uniemożliwia psychologom uzyskanie potwierdzenia prawa wykonywania zawodu. Pracodawcy, zgodnie z ustawą o zawodzie psychologa, wymagają zaświadczenia o prawie wykonywania zawodu, a nie ma organów samorządowych prowadzących rejestry i wydających dokument potwierdzający takie prawo. W obecnej sytuacji psychologowie zatrudniani są na podstawie dyplomu ukończenia 5-letnich studiów magisterskich na kierunku psychologia. Trwają prace nad nową ustawą i skierowaniem jej do prac parlamentarnych, by zastąpić dotychczasowy akt prawny, który w praktyce nigdy nie został w pełni wdrożony.*

(akta kontroli str. 123)

Wychowawcy zatrudnieni w Placówce oraz dwaj pedagodzy, psycholog i pracownik socjalny zatrudnieni w Centrum, stosownie do art. 98 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej złożyli oświadczenia o tym, że:

- nie są i nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im zawieszona ani ograniczona;
- nie mają orzeczonego obowiązku alimentacyjnego wynikającego z tytułów egzekucyjnych.

Dwie wychowawczynie powyższe oświadczenia złożyły dopiero podczas niniejszej kontroli, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wszyscy pracownicy byli zdolni do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, co zostało potwierdzone zaświadczeniami lekarskimi o braku przeciwwskazań do tej pracy. Złożyli również oświadczenia, że nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Oświadczenia nie odnosiły się do umyślnych przestępstw skarbowych.

(akta kontroli str. 88-90, 112-122, 124-125)

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z treścią art. 98 ust. 3 pkt 3 ustawy o pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej z dziećmi może pracować osoba

²⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1026.

nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, należy zatem dostosować treść składanych oświadczeń do wymogów wynikających z powyższego przepisu.

W okresie objętym kontrolą pracownicy brali udział w szkoleniu wewnętrznym *Wpływ komunikacji na wychowanie*. Ponadto Dyrektor i pedagog [...] ²¹ uczestniczyli w jednym szkoleniu *Pride, rodzinna piecza zastępcza (kurs uzupełniający) – uprawnienia do szkolenia kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej* (2019), a pracownik socjalny w szkoleniu *Profesjonalny pracownik socjalny* (2021). Żadna z powyższych osób nie korzystała z poradnictwa mającego przeciwdziałać zjawisku wypalenia zawodowego, o którym mowa w art. 98 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej. (akta kontroli str. 89-90, 126-130)

Dyrektor wyjaśnił: *w okresie 2020-2021 ze względów pandemicznych odbywały się jedynie szkolenia online, które nie spełniały naszych oczekiwań. Żaden z wychowawców w okresie, o którym mowa, nie zgłaszał potrzeby uczestniczenia w tego typu szkoleniach. Nadmieniam, że odbywają się regularne spotkania Zespołu Wychowawczego, w czasie których wychowawcy wymieniają się swoimi spostrzeżeniami, problemami oraz wspólnie opracowują propozycje rozwiązań (protokoły z posiedzeń zespołów zostały przekazane w czasie kontroli). Wszyscy wychowawcy na bieżąco mają możliwość uzyskania wsparcia oraz pomocy dyrektora, psychologa oraz pedagoga. Pani pedagog [...] ²² pełni swoją funkcję dopiero od lipca 2020 roku, została zgłoszona na szkolenie dla trenerów rodzin zastępczych (jednak ze względów pandemicznych w/w szkolenie rozpoczęło się dopiero w czerwcu 2021). Pani psycholog uczestniczyła w bardzo dużej liczbie szkoleń oraz kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe.*

(akta kontroli str. 1438)

W trakcie kontroli NIK, 21 maja 2021 r., Dyrektor sprawdził czy dane pracowników są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

(akta kontroli str. 112-122, 131-132)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *byłem przekonany, że obowiązek sprawdzania w Rejestrze osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej 15 lat wydała postanowienie o wpisie do Rejestru dotyczy tylko nowo zatrudnianych pracowników. W chwili obecnej wszyscy pracownicy zostali już sprawdzeni w w/w rejestrze.*

(akta kontroli str. 136)

Jedna z wychowawczyń została zatrudniona po wejściu w życie ww. ustawy, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 88, 131)

Centrum prowadziło jedną książkę kontroli wspólną dla wszystkich podległych jednostek. W latach 2019-2021 odnotowano w niej siedem kontroli. Kontrole przeprowadzane były przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Kielcach (dalej: ZUS) oraz Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach (dalej: ŚPWIS). Z powyższych siedmiu kontroli SPOW nr 3 dotyczyła jedna kontrola przeprowadzona przez ZUS dotycząca składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz cztery kontrole sanitarne (kontrole Centrum wraz z placówkami), w tym dwie sprawdzające. Zakres kontroli ŚPWIS dotyczył:

²¹ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

²² Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

- bloku żywieniowego;
- bieżącego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń mieszkalnych, innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, pomieszczeń gospodarczych, szlaków komunikacyjnych oraz otoczenia placówki.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości dotyczące SPOW nr 3:

- zniszczone wewnętrzne powierzchnie teflonowe patelni, niedomyty pojemnik transportowy – zużyty sprzęt wycofano w trakcie kontroli;
- wykorzystanie do transportu żywności pojemnika z tworzyw sztucznych nieprzeznaczonego do kontaktu z żywnością;
- nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny gofrownicy;
- nagromadzenie rzeczy (stolnica, worek z ziemią, worek z ziemniakami) pomiędzy szafkami i ścianą przy kaloryferze uniemożliwia utrzymanie pomieszczenia w należytym stanie sanitarnym;
- ślad po zacieku z odpryskami farby i tynku na suficie klatki schodowej prowadzącej do SPOW nr 3 i na korytarzu;
- niekompletne olistwowanie podłogi korytarza.

Podczas kontroli sprawdzającej, przeprowadzonej 23 lutego 2021 r. potwierdzono usunięcie nieprawidłowości ujawnionych podczas poprzednich kontroli.

(akta kontroli str. 150-151)

W okresie objętym kontrolą do Centrum nie wpłynęły żadne skargi dotyczące funkcjonowania Placówki.

(akta kontroli str. 152)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Z dniem 12 maja 2021 r. Dyrektor zatrudnił [...] ²³ na stanowisku młodszego wychowawcy w Placówce bez uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przepięststw na Tle Seksualnym, pomimo obowiązku wynikającego z art. 21 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym.

(akta kontroli str. 131-132, 282)

Dyrektor wyjaśnił: [...] ²⁴ przyjęta została do pracy (na zastępstwo) w dniu 12 maja 2021 r. ze względu na dużą ilość bieżących obowiązków sprawdzona w w/w rejestrze w dniu 21 maja 2021 r.

(akta kontroli str. 136)

Sprawdzenie informacji w Rejestrze Sprawców Przepięststw na Tle Seksualnym nastąpiło 21 maja 2021 r., tj. w trakcie kontroli NIK.

2. Dyrektor do rozpoczęcia niniejszej kontroli nie wygzekwował od starszych wychowawców [...] ²⁵ i [...] ²⁶ oświadczeń o spełnianiu wymogów określonych w art. 98 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej, zgodnie z którym w placówce opiekuńczo-wychowawczej z dziećmi może pracować osoba, która:
 - nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;

²³ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

²⁴ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

²⁵ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

²⁶ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego.

(akta kontroli str. 124-125)

Dyrektor wyjaśnił m.in.: *obie Panie już złożyły odpowiednie oświadczenia.*

(akta kontroli str. 136)

Powyższe oświadczenia zostały złożone 25 maja 2021 r., tj. podczas kontroli NIK, pomimo że [...] ²⁷ i [...] ²⁸ zatrudnione są w Placówce od 1 września 2014 r.

(akta kontroli str. 124-125)

3. W wyniku przeprowadzonych oględzin pomieszczeń Placówki stwierdzono m.in., że:

- w łazience na suficie nad kabiną prysznicową złuszczała się farba i występowało zagrzybenie;
- występowały braki emalii na brodziku w kabinie prysznicowej;
- w pokoju wychowanków (oznaczonym w rzucie lokalu mieszkalnego jako 2.10) na ścianie z oknem, w rogu po lewej stronie, widoczne były ślady wilgoci (odchodząca farba),

przez co nie w pełni zaspokajano niezbędne potrzeby wychowanków w zakresie zdrowotnym i bytowym, pomimo wymogu wynikającego z art. 93 ust. 4 pkt 1 ustawy o systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z § 309 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie ²⁹ budynek powinien być zaprojektowany i wykonany z takich materiałów i wyrobów oraz w taki sposób, aby nie stanowił zagrożenia dla higieny i zdrowia użytkowników lub sąsiadów, w szczególności w wyniku występowania wilgoci w elementach budowlanych lub na ich powierzchniach.

(akta kontroli str. 77-79)

Dyrektor wyjaśnił: *Łazienka oraz prysznic w Placówce Nr 3 był całkowicie wyremontowany w 2018 roku. Okazało się, że zamontowany system wentylacyjny (wentylatory mechaniczne, włączające się automatycznie) jest zbyt mało wydajny. Trwają prace nad usunięciem tego problemu. Brak emalii na brodziku są to niewielkie ubytki, które powstały w czasie codziennego użytkowania. Dokonano już zakupu nowego brodziku celem wymiany. Widoczne w jednym z pokoi (w rogu ślady wilgoci spowodował przeciekający dach (który został już naprawiony)). W tej chwili trwa sukcesywne odgrzybianie i osuszanie tego miejsca, po zakończeniu tego procesu pokój będzie ponownie pomalowany.*

OCENA CZĄSTKOWA

Placówka realizowała zadania z zakresu instytucjonalnej pieczy zastępczej na podstawie uchwały Rady Powiatu Jędrzejowskiego oraz decyzji wydanej przez Wojewodę Świętokrzyskiego. W okresie objętym kontrolą nie przekroczono maksymalnej liczby dzieci przebywających w SPOW nr 3, określonej w ww. decyzji. W Placówce zapewniono odpowiednie warunki lokalowe wynikające z § 18 ust. 3 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Kontrola ujawniła jednak nieodpowiedni stan sanitarny jedynej kabiny prysznicowej oraz ściany w jednym z pokoi wychowanków.

²⁷ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

²⁸ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

²⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1065.

Dyrektor Centrum spełniał wymogi określone w art. 97 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej dla dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych, a zatrudnieni wychowawcy, pedagodzy i pracownik socjalny mieli wymagane kwalifikacje. Dyrektor zatrudnił [...] ³⁰ na stanowisku młodszego wychowawcy w Placówce bez uzyskania informacji, czy dane tej osoby były zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Dyrektor do rozpoczęcia kontroli NIK nie udokumentował w odniesieniu do dwóch wychowawców spełniania przez nich wymogów określonych w art. 98 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej.

OBSZAR

2. Działania opiekuńczo-wychowawcze realizowane w domach dziecka

Opis stanu faktycznego

Badanie dokumentacji 12 dzieci przyjętych do Placówki w latach 2019-2021 wykazało, że dla dziewięciorga z nich została sporządzona diagnoza psychofizyczna, natomiast w przypadku dwojga wychowanków zamiast diagnoz przedstawione zostały orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. W przypadku jednego wychowanka przedstawiono diagnozę sporządzoną podczas poprzedniego pobytu w Placówce ³¹. Diagnozy opracowano po upływie od 13 do 180 dni od przyjęcia dziecka do placówki (średnio 89 dni). Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej powinno to nastąpić niezwłocznie. W Placówce opracowano „Kwestionariusz wstępnej diagnozy sytuacji dziecka”, który był wypełniany niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki i zawierał on informacje dotyczące usposobienia i zachowania wychowanka, koncentracji uwagi, uczuciowości, współpracy w grupie, wykonywania zajęć. Kwestionariusz zawierał ponadto informacje o przyczynach umieszczenia w Placówce, ocenę sytuacji rodzinnej, a także propozycje działań jakie należy podjąć. Wskazywano również instytucje i osoby włączone do współpracy. W ocenie Dyrektora Placówki kwestionariusz umożliwiał podjęcie prawidłowych działań w stosunku do dziecka w oczekiwaniu na sporządzenie właściwej diagnozy.

(akta kontroli str. 888, 901, 929, 958)

Z dziewięciu analizowanych diagnoz, zgodnie z § 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, osiem zostało sporządzonych przez psychologa i jedna przez pedagoga. W badanych diagnozach uwzględnione zostały analizy elementów, o których mowa w § 14 ust. 3 rozporządzenia, w tym analiza mocnych stron dziecka i jego potrzeb, analiza rozwoju dziecka, przyczyny kryzysu w rodzinie, a także relacje wychowanka(i) z najbliższym otoczeniem. Stosownie do § 14 ust. 4 rozporządzenia, diagnozy zawierały, odpowiednio do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka, wskazania do dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, przygotowania dziecka do powrotu do domu rodzinnego.

W siedmiu diagnozach objętych badaniem nie ujęto natomiast ³² wskazań dotyczących pracy przygotowującej do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka (§ 14 ust. 4 pkt 4 rozporządzenia) oraz wskazań dotyczących przygotowania dziecka do usamodzielnienia (§ 14 ust. 4 pkt 5 rozporządzenia).

(akta kontroli str. 662-685, 814-835, 836-845, 846-847, 848-849, 850, 851-852 1435-1438, 1469-1471)

Wychowankom umieszczonym w Placówce zapewniono świadczenia, o których mowa w § 18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, m.in.:

³⁰ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

³¹ Diagnoza została sporządzona w 2016 r., a wychowanek został przyjęty do Placówki w lutym 2020 r.

³² W stosunku do wychowanków z poz. 11, 13, 14, 15, 17, 19 i 20.

- całodienne wyżywienie, tj. śniadanie, drugie śniadanie, obiad, podwieczorek i kolację;
- dostęp do opieki zdrowotnej oraz zaopatrzenie w produkty lecznicze, m.in. bieżące zakupy leków, szafka na leki znajdująca się w pomieszczeniu kuchni, bezpośredni kontakt z lekarzem i pielęgniarką z Ośrodka Zdrowia w Nagłowicach, ustalanie terminów badań w poradniach specjalistycznych, a także prowadzona na bieżąco edukacja z zakresu profilaktyki higieniczno-zdrowotnej;
- dostęp do zajęć pozalekcyjnych, np. komputerowych, plastycznych, muzycznych, rekreacyjnych, sportowych; za pośrednictwem Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Jędrzejowie dzieci miały zapewniony udział w terapiach oraz zajęciach zgodnie z ich rozpoznanymi potrzebami (opisanymi np. w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego czy o niepełnosprawności);
- odzież, obuwie, bieliznę, środki higieny osobistej, zabawki oraz inne przedmioty użytku osobistego;
- podręczniki, pomoce i przybory szkolne;
- tzw. kieszonkowe;
- całodobowy dostęp do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów.
(akta kontroli str. 349-350)

W Placówce opracowano i stosowano w praktyce następujące uregulowania wewnętrzne:

- 1) regulamin wychowanka Socjalizacyjnej Placówki Opiekuńczo Wychowawczej Nr 3 wprowadzony przez dyrektora Placówki, określający prawa i obowiązki wychowanków;
- 2) system motywacyjny w wychowaniu obowiązujący we wszystkich placówkach „obsługiwanych” przez Centrum Administracyjne Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach, zawierający kolejny katalog praw wychowanków oraz sytuacje, w których może być udzielona nagroda lub wymierzona kara;
- 3) procedura wychowawcza obowiązująca w Placówce wprowadzone przez dyrektora zawierająca wykaz zachowań, za które wychowanek może być nagrodzony, w tym katalog nagród, a także wykaz zachowań, za które wychowanek może zostać nagrodzony, w tym katalog kar;
- 4) regulamin kar i nagród;
- 5) procedura podawania leków;
- 6) procedura odwoławcza dla wychowanków wprowadzona 15 grudnia 2015 r.;
- 7) procedura postępowania w przypadku Samowolnego Oddalenia się wychowanka wprowadzona 15 grudnia 2015 r.

Wszystkie wymienione procedury (poza dwiema ostatnimi) zostały opracowane z chwilą powołania Placówki, tj. w styczniu 2015 r. Wychowankowie byli zapoznawani ze wszystkimi procedurami, co potwierdzali złożeniem podpisu.

Analiza ww. regulacji wewnętrznych wykazała m.in., że:

- we wstępie „Regulaminu wychowanka Socjalizacyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej nr 3” zapisano: *Sprawujemy nad Tobą opiekę w imieniu Twoich rodziców i na podstawie decyzji sądu rodzinnego, odpowiadamy za Twój rozwój, Twoje bezpieczeństwo i zdrowie – pragniemy pomóc Ci w osiągnięciu pozytywnych celów życiowych.*

Regulamin podzielony został na dwie części, gdzie rubryce „Twoje prawa” towarzyszy rubryka „Twoje obowiązki”. Przykładowo, prawo: *Masz prawo do wyrażania swoich uczuć, przekonań i poglądów, zestawione z obowiązkiem: Pamiętaj, aby robić to w sposób aprobowany społecznie – nie możesz poprzez wyrażanie własnego zdania nikogo ranić czy krzywdzić.* Prawo: *Masz prawo do*

kontaktów z rodziną i przyjaciółmi w dniach i godzinach uzgodnionych z wychowawcą, zestawione z obowiązkiem: Kontakty te zawsze muszą być uzgodnione z wychowawcą, a niekiedy odbywać się muszą w oparciu o zasady ustalone przez sąd. Tak jak w domu rodzinnym troszczymy się o Twoje bezpieczeństwo – gdzie idziesz, z kim idziesz, kiedy wrócisz i kto Cię odwiedza. Na zakończenie zamieszczono zapis: Pragniemy dać Ci opiekę i służyć pomocą do momentu, gdy stanie się możliwy Twój powrót do domu lub do chwili Twojego usamodzielnienia – musisz jednak wiedzieć, że w razie nie przestrzegania zasad Regulaminu i naruszeniu prawa, Placówka może wystąpić z wnioskiem o przeniesienie Cię do innego typu Ośrodka;

(akta kontroli str. 337-341)

- system motywacyjny w wychowaniu obowiązującym we wszystkich placówkach „obsługiwanych” przez Centrum Administracyjne Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach określał uprawnienia wychowanków do wyrażania swoich opinii i zobowiązywał, by ich zdanie było brane pod uwagę, dawał prawo do urządzania swoich pokoi oraz współdecydowania o wyglądzie Placówki, dawał prawo do poszanowania prywatności i intymności. Przyznano wychowankom prawo do wyboru szkoły. Wychowankowie mieli prawo do uczestniczenia w opracowywaniu regulaminów i procedur obowiązujących w Placówce. Ustalono, że wychowankowie, którzy wyróżniają się w nauce, regularnie uczęszczają do szkoły, w sposób prawidłowy wywiązują się ze swoich obowiązków, ich kultura osobista może być wzorem dla innych oraz w sposób godny reprezentują placówkę na zewnątrz mogą być wynagradzani zgodnie z obowiązującymi procedurami. Jednocześnie system motywacyjny nakłada na wychowawców obowiązek zauważania i doceniania każdego pozytywnego zachowania wychowanka. System motywacyjny przewidywał również kary dla wychowanków, którzy zachowywali się nagannie, m.in. nie realizowali obowiązku szkolnego, niszczyli mienie placówki lub innych wychowanków, dopuścili się kradzieży, stosowali przemoc fizyczną lub psychiczną, nie stosowali się do regulaminów obowiązujących w Placówce.

(akta kontroli str. 342-3344)

- procedura wychowawcza obowiązująca w Socjalizacyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej nr 3 w Nagłowicach wskazywała, iż kary i nagrody stosowane są przez wszystkich wychowawców Placówki w taki sam sposób – zgodnie z procedurą. Określono, że nie można stosować kar lub nagród nieujętych w procedurze. Zaznaczono, że wszystkie kary, czy też rozmowy lub działania dyscyplinujące muszą się odbywać z poszanowaniem praw dziecka oraz godności osobistej wychowanka. Określony został katalog nagród oraz za co je można otrzymać (m.in. za wzorową postawę i zachowanie oraz zaangażowanie w życie Placówki, np. udział w organizowaniu uroczystości, pomoc innym wychowankom, osiągnięcia szkolne, dobre wyniki w nauce i zachowaniu). Wśród możliwych do otrzymania nagród wymienione zostały pochwały wychowawcy i dyrektora wobec wszystkich wychowanków, nagrody rzeczowe, zwiększone kieszonkowe.

Wychowankowie mogli być ukarani za niewywiązywanie się z przydzielonych dyżurów, nieprzestrzeganie regulaminu, niewłaściwe, niekulturalne zachowanie na terenie placówki jak i poza nią, niewłaściwe zachowanie wobec pracowników, kolegów, naruszanie godności osobistej i nietykalności drugiego człowieka, spożywanie alkoholu, palenie papierosów, używanie środków odurzających, kradzieże, umyślne niszczenie mienia placówki lub mienia innych wychowanków, niewywiązywanie się z obowiązku szkolnego. Katalog kar określał upomnienie przez wychowawcę lub dyrektora, ograniczenie możliwości

korzystania z telewizji, telefonu, komputera, zawieszenie kieszonkowego, wystąpienie do sądu o zmianę środka wychowawczego.

Dokonana aktualizacja spisu praw i obowiązków wychowanków SPOW nr 3 oraz regulaminu przyznawania kar i nagród wychowankom nie wprowadziła istotnych zmian w zakresie kar i nagród;

(akta kontroli str. 345-347, 348, 349-350)

- procedura odwoławcza, jaką dysponują wychowankowie Placówek obsługiwanych przez Centrum Administracyjne Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach – zgodnie z tym dokumentem, wychowanek Placówki miał prawo nie zgadzać się z nałożoną karą oraz podjętą w sposób arbitralny decyzją, która ma wpływ na jego los oraz przyszłość. Wychowanek, który nie zgadzał się z nałożoną karą lub podjętą wobec niego decyzją mógł zgłosić swoje wątpliwości wraz z uzasadnieniem do lidera placówki. Po otrzymaniu takiego sprzeciwu, Lider ma obowiązek sprawdzić, czy kara jest zgodna z regulaminem, czy kara jest adekwatna do przewinienia, czy była konieczna i czy zostały wyczerpane wszystkie inne możliwości oddziaływań, a ponadto, czy wychowankowi wyjaśniono dlaczego został ukarany i jaki jest czas trwania kary. Po przeprowadzeniu procesu sprawdzania Lider mógł cofnąć karę lub utrzymać ją w mocy, a o podjętej decyzji miał poinformować wychowanka. Decyzja powinna zawierać uzasadnienie. Od decyzji Lidera wychowanek miał prawo odwołać się do dyrektora Placówki, który mógł zmienić lub utrzymać w mocy jego decyzję. W procedurze tej zaznaczono, że w przypadku gdy wychowanek nie zgadzał się nadal z decyzją dyrektora, ma do dyspozycji takie instytucje jak PCPR oraz Rzecznik Praw Dziecka. Kontakt do obu instytucji znajdował się w gabinecie pedagoga.

(akta kontroli str. 351)

Dyrektor Placówki w powyższej sprawie wyjaśnił: *Kary (które są ostatecznością i stosowane są dosyć rzadko) nie są nigdzie zapisywane. Wychowawcy czasem zapisują je w zeszycie do kontaktów, najczęściej przekazują sobie ustnie. Wszystkie kary stosowane są zgodnie z obowiązującym regulaminem (...).*

Dyrektor wyjaśnił ponadto: *W Placówce funkcjonuje regulamin kar i nagród, w jego tworzeniu uczestniczyli wychowankowie placówki. Każdy wychowawca zobowiązany jest do „poruszania” się tylko w obrębie regulaminu. Każda ewentualna kara musi być przemyślana, adekwatna do przewinienia, w określonych ramach czasowych, przepracowana i przedyskutowana z wychowankiem. Każdy wychowanek placówki, jeśli uzna, że kara jest niesłuszna czy niesprawiedliwa, dysponuje procedurą odwoławczą od kary.*

W placówce obowiązuje system motywacyjny, każde pozytywne i pożądane zachowanie jest dostrzegane i wzmacniane poprzez pochwały czy też nagrody. Starsi wychowankowie jeśli wywiązują się w sposób prawidłowy z obowiązków mogą np. liczyć na to, że mają prawo dłużej przebywać u kolegów spoza placówki. Jeśli wychowanek zniszczy celowo coś, co należy do innego dziecka czy też jest własnością placówki, ponosi wszelkie konsekwencje przewidziane regulaminem oraz konsekwencje logiczne (zwraca koszt zniszczonej rzeczy).

Wychowawcy placówki nagradzając lub karząc wychowanka poruszają się tylko w ramach przyjętych procedur i regulaminów. Oddziaływania wychowawców są spójne i jednolite, wychowankowie wiedzą, że wszelkie kroki podjęte przez jednego wychowawcę są konsekwentnie realizowane przez pozostałych wychowawców.

Kary jakie stosowane są w placówce jasno określa regulamin, jedną z kar jest upomnienie w obecności wszystkich wychowanków. Rozmowy dyscyplinujące, ustalanie stanu faktycznego czy też ustalanie zastosowania kary zawsze odbywa się tylko w obecności wychowanka, którego sprawa dotyczy.

(akta kontroli str. 352-353, 354-357)

- procedura podawania leków – zgodnie z nią wszystkie leki cały czas powinny znajdować się w zamkniętej szafce, na tablicy znajduje się „rozpiska”, które dziecko jakie leki bierze, ile razy dziennie i w jakiej dawce. Przed podaniem leków wychowawca zobowiązany był dokładnie sprawdzić, czy podaje prawidłowy lek i w prawidłowej dawce. Dodatkowo, na opakowaniu leku umieszczone miało być dawkowanie oraz nazwisko dziecka, które ma przyjmować dany lek. Po podaniu leku, opakowanie powinno być schowane do zamykanej szafki, a w ciągu trwania dyżuru, przynajmniej dwa razy należy się upewnić, czy szafka z lekami jest zamknięta.

(akta kontroli str. 369)

W trakcie przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że w kuchni znajduje się szafka z lekami wychowanków. Dyrektor Placówki wyjaśnił: *Wszystkie leki w placówce znajdują się w kuchni w zamykanej na klucz szafce, tak by wychowankowie nie mieli do nich dostępu. Na tablicy korkowej w kuchni wywieszono są informacje, które dzieci biorą jakie leki, ile razy dziennie i jakie dawki. Każde pudełko leku jest opisane (jakiego dziecka i jaka dawka). W placówce wychowawców obowiązuje również bezwzględna procedura podawania leków. Dokumentacja medyczna z wizyt specjalistycznych jest gromadzona w teczkach dzieci, natomiast większość dokumentacji medycznej znajduje się w Ośrodku Zdrowia w Nagłowicach.*

(akta kontroli str. 77-79, 354-357)

W związku z podejmowaniem działań mających na celu ograniczenie agresji rówieśniczej oraz sposobami postępowania w sytuacjach kryzysowych (agresywne zachowania, niestosowne do wieku zachowania o podtekście seksualnym, przemoc i cyberprzemoc), dyrektor Placówki wyjaśnił: *Wychowawca przez cały czas przebywa w placówce i reaguje na wszelkie złe zachowania. Do dyspozycji wychowawcy jest psycholog i pedagog w przypadkach, gdy wychowawca uzna, że jest taka potrzeba, ww. specjaliści włączają się w rozwiązywanie problemu. W naprawdę trudnych sytuacjach do dyspozycji wychowawcy przez 24 godziny na dobę jest dostępny dyrektor. Częste są niesformalizowane spotkania z wychowankami np. przy kolacji kiedy porusza się tematy zachowania, prawidłowego postępowania czy też bezpieczeństwa w sieci. Jeśli wychowanek mimo bieżących działań nadal przejawia niepokojące zachowania, odbywają się spotkania Zespołu Wychowawczego. Na zespole wychowawczym porusza się sprawy związane tylko z konkretnym wychowankiem. Wychowawcy mają na zespole jasno określić problem, a wszyscy członkowie skupiają się na tym jak konkretny problem rozwiązać. W zespole udział biorą wychowawcy, dyrektor, pedagog, psycholog, pracownik socjalny, jeśli jest taka potrzeba wychowanek.*

(akta kontroli str. 354-357)

Obowiązujące w Placówce procedury zostały opracowane z chwilą jej powstania, tj. w styczniu 2015 r.

(akta kontroli str. 1432-1433)

Wychowankowie placówki mogli korzystać z pomieszczeń Placówki w sposób zapewniający intymność i poczucie bezpieczeństwa, chociaż dostęp tylko do jednej kabiny prysznicowej dla 14 wychowanków (różnej płci) mógł ograniczać poczucie intymności. W Placówce nie było barier i ograniczeń przy wejściu i wyjściu do i z budynku poprzez np. kraty w oknach, brak klamek w drzwiach i oknach pokojowych, czy zamontowane kamery.

(akta kontroli str. 77-78)

W Placówce zapewniono odpowiednie warunki umożliwiające nauczanie zdalne. Wszyscy wychowankowie posiadali laptopy, telefony komórkowe oraz tablety. Jak

wyjaśnił dyrektor Placówki: *Zmieniona została umowa z operatorem dostarczającym internet, przepływ danych jest największy (z możliwych biorąc pod uwagę możliwość łączy). Dzięki pomocy Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie oraz dzięki fundacji Polska, wszyscy wychowankowie Placówki posiadają laptopy oraz tablety.*

(akta kontroli str. 352-353)

Badanie dokumentacji 11 wychowanków³³ Placówki wykazało, że:

- dla każdego z nich został sporządzony przez wychowawcę kierującego procesem wychowawczym plan pomocy dziecku. Żaden z opracowanych planów nie został podpisany przez asystenta rodziny lub przedstawiciela podmiotu organizującego pracę z rodziną. Dyrektor Placówki wyjaśnił, że w żadnej z rodzin wychowanków przebywających w Placówce nie było asystenta rodziny. Jako instytucje i osoby pomocne w realizacji planów wymieniano rodziców, ośrodki pomocy społecznej właściwe dla miejsca zamieszkania, Sąd Rodzinny w Jędrzejowie, PCPR w Jędrzejowie, wychowawcy ze szkoły, psycholog, pedagog, pracownik socjalny z Centrum Administracyjnego Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach;
- żaden plan pomocy nie zawierał dokładnej daty jego sporządzenia, jednakże, jak wyjaśnił Dyrektor Placówki, plany były sporządzane z chwilą odbycia się posiedzenia zespołu przyjmującego wychowanka do Placówki³⁴. Zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej plan pomocy powinien być sporządzony po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej. W Placówce zasada ta nie była przestrzegana, a dyrektor Placówki wyjaśnił, że spowodowane to było przedłużaniem się procesu sporządzenia diagnoz;
- plany były sporządzone rzetelnie i zawierały wszystkie wymagane elementy, czas na jaki zostały opracowane;
- plany były aktualizowane comiesięcznie o stwierdzenie realizacji (lub jej braku) celu na poprzedni miesiąc, oraz wskazanie kolejnego, krótkoterminowego (miesięcznego) celu;
- w każdym planie wyznaczony został cel główny pracy z dzieckiem, tj. powrót do rodziny biologicznej (siedmioro wychowanków) lub przygotowanie do usamodzielnienia (czworo wychowanków);
 - w przypadku wychowanka z poz. 12 jako cel główny planu wskazano usamodzielnienie. Działaniami zmierzającymi do osiągnięcia tego celu miały być ukierunkowanie pracy samokształceniowej, jasne i zrozumiałe określenie praw i obowiązków i konsekwentne ich egzekwowanie, pomoc w uzupełnieniu braków edukacyjnych, wzmacnianie poczucia własnej wartości i poczucia bezpieczeństwa, rozwijanie zainteresowań, rozwój twórczego myślenia, kreatywności, pomoc w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych.
W sporządzonej 25 października 2019 r. diagnozie psychologicznej (po terminie sporządzenia planu) wskazano na tożsame elementy do pracy pedagogicznej;
 - w przypadku wychowanka z poz. 13 w kwestionariuszu wstępnej diagnozy sytuacji dziecka wskazano, że działaniami jakie należy podjąć to współpraca z rodziną w celu podtrzymania więzi rodzinnych, a w czasie odwiedzin rodziców należy zwracać uwagę na potrzeby dzieci oraz jak je należy zaspokajać. Jako cel główny planu wskazano powrót do domu rodzinnego, a działaniami do jego osiągnięcia były współpraca z rodziną celem

³³ W przypadku wychowanka z poz. 11, który został umieszczony w rodzinie zastępczej, badania nie przeprowadzono, gdyż plan pomocy przekazano do tej rodziny.

³⁴ Poz. 11 – 04.04.2019 r., poz. 12 – 12.09.2019 r., poz. 13 – 10.02.2020 r., poz. 14 – 10.02.2020 r., poz. 15 – 10.02.2020 r., poz. 16 – 10.02.2020 r., poz. 17 – 14.12.2020 r., poz. 18 – 11.01.2021 r., poz. 19 – 15.04.2021 r., poz. 20 – 15.04.2021 r., poz. 21 – 04.05.2021 r., poz. 22 – 04.05.2021 r.

podtrzymania więzi, praca z matką, która prawdopodobnie nie jest świadoma, że niektóre zachowania męża to forma przemocy wobec rodziny, wskazać jej możliwość poradzenia sobie z zaistniałą sytuacją, motywowanie ojca do podjęcia terapii celem zmiany dotychczasowych zachowań. Dalsze modyfikacje planu uwzględniały szereg działań, ujętych później także w diagnozie psychologicznej. Diagnoza ta została sporządzona 20 lutego 2020 r. i jako wskazania do pracy z dzieckiem wymieniono pomoc w uzupełnianiu braków edukacyjnych, rozwijanie zainteresowań, rozwijanie twórczego myślenia, bazowanie na dobrze rozwiniętych zdolnościach, ukierunkowanie pracy samokształceniowej, określenie praw i obowiązków, konsekwencja w postępowaniu, budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby. Wskazano na potrzebę współpracy z rodziną celem podtrzymania więzi, praca z matką, wskazanie jej możliwości radzenia sobie z sytuacją życiową;

- w przypadku wychowanka z poz. 14 jako cel główny planu wskazano powrót do domu rodzinnego (plan sporządzono na przełomie lutego i marca 2020 r.). Środkami do celu miało być podjęcie współpracy z rodziną celem podtrzymania więzi, praca z matką, aby zwiększyć jej kompetencje rodzicielskie i wychowawcze, dostarczyć jej wiedzę na temat rodzajów przemocy i kosztów, jakie ponoszą dzieci wychowywane w środowisku przemocowym, zwracanie uwagi na potrzeby dzieci i sposoby ich zaspokajania, motywowanie ojca do podjęcia terapii celem zmiany dotychczasowych zachowań. Dalsze modyfikacje planu uwzględniały szereg działań, ujętych później także w diagnozie psychologicznej. W diagnozie tej, sporządzonej 24 kwietnia 2020 r., jako wskazania do pracy z dzieckiem wskazano m.in. pomoc w uzupełnieniu braków edukacyjnych, wdrażanie do systematycznej pracy, kształtowanie poczucia kompetencji i wiary we własne możliwości, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, rozwijanie zainteresowań, bazowanie na dobrze rozwiniętych możliwościach. Wskazano również na potrzebę pracy z rodziną w zakresie podobnym, jak ujęto to w planie pomocy;
- w przypadku wychowanka z poz. 15 jako cel główny planu wskazano powrót do domu rodzinnego (plan sporządzono na przełomie lutego i marca 2020 r.). Wskazano na problem ojca dziecka, który stosował przemoc wobec całej rodziny, co było przyczyną umieszczenia dziecka w Placówce. W diagnozie psychologicznej (sporządzonej 16 kwietnia 2020 r.) wskazano na podobny problem jak w planie pomocy, tj. przemoc stosowaną przez ojca. Wskazania do pracy z dzieckiem były podobne jak zadania szczegółowe na poszczególne miesiące w planie pomocy;
- w przypadku wychowanka z poz. 16 jako cel główny planu wskazano powrót do domu rodzinnego, który następnie został zmieniony na umieszczenie w rodzinie zastępczej spokrewnionej i ponownie zmieniony na usamodzielnienie (plan opracowano w lutym 2020 r.);
Opinia psychologiczna znajdująca się w aktach wychowanka pochodzi z 24 lutego 2016 r. (z poprzedniego pobytu wychowanka w Placówce). Jako podstawę oceny w sprawie rzetelności sporządzonego planu pomocy wykorzystano analizę – poza diagnozą psychofizyczną – także innych dokumentów zgromadzonych w jego sprawie.
- w przypadku wychowanka z poz. 17, jako główny cel planu wskazano powrót do domu rodzinnego (plan został opracowany w styczniu 2021 r.). Jako sposoby realizacji wskazano podjęcie współpracy z rodziną naturalną, praca nad utrzymaniem więzi z rodzicami, pomoc dziecku w realizacji obowiązku szkolnego, niwelowanie zaniedbań środowiskowych.

Diagnoza psychologiczna została sporządzona 8 maja 2021 r. Wskazano w niej na podobne sposoby realizacji pracy z dzieckiem i rodziną jak w planie pomocy;

- w przypadku wychowanka z poz. 18, jako główny cel planu (sporządzonego w styczniu 2021 r.) wskazano usamodzielnienie, któremu miało służyć stosowanie indywidualnego podejścia, motywowanie do dalszej pracy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem, praca nad samoocena, pomoc w uzupełnianiu braków edukacyjnych.

Diagnoza psychologiczna została sporządzona 8 lutego 2020 r. We wskazaniach do pracy pedagogicznej wskazano tożsame cele, jak w planie pomocy;

- w przypadku wychowanków z pozycji 19 i 20 (rodzeństwo) plany pomocy zostały opracowane w kwietniu 2021 r.;
- w przypadku wychowanków z pozycji 21 i 22 (rodzeństwo) plany pomocy zostały opracowane w maju 2021 r., a celem głównym wobec wychowanków było usamodzielnienie. W obu przypadkach sposoby dojścia do celu głównego to współpraca z rodziną, zdiagnozowanie sytuacji rodzinnej w celu rozważenia możliwości zamieszkania wychowanków w domu rodzinnym po usamodzielnieniu, praca indywidualna, dążenie do osiągnięcia pozytywnych wyników w nauce, pomoc w szukaniu pracy.

W przypadku obu wychowanków nie zostały sporządzone diagnozy psychologiczne, zamiast nich załączono orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Orzeczenia te, a także inne dokumenty zgromadzone w teczkach wychowanków, wykorzystano do oceny w sprawie rzetelności sporządzonych planów pomocy.

- wszystkie plany zawierały cele i działania krótko i długoterminowe, dostosowane do indywidualnych predyspozycji i sytuacji dziecka i do głównego celu pracy z dzieckiem. Cele te zostały określone precyzyjnie, realnie i adekwatnie. W przypadku wychowanków posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego skupiono się na pomocy w nauce, problemach w przyswajaniu wiedzy; analiza porównawcza planów i diagnoz wykazała, że nie było między nimi sprzeczności, które mogłyby wynikać z ich sporządzenia w odwrotnej kolejności;

- realizacja planów przebiegała zgodnie z założonymi celami oraz działaniami krótko i długoterminowymi. Zrealizowanie każdego pojedynczego zadania było opisane jako takie i zatwierdzone przez dyrektora Placówki.

W aktach znajdowały się dokumenty dotyczące realizacji planów pomocy. Zawierały one szczegółowe informacje o procesie zmian rozwoju psychicznego i fizycznego w czasie pobytu wychowanka w Placówce. We wszystkich przypadkach znajdowało się podsumowanie realizacji celów i działań założonych za dany okres, ze wskazaniem co udało się osiągnąć, a czego nie, co należy poprawić bądź zmienić.

Analizę prawidłowości realizacji planów prowadzili wychowawcy prowadzący oraz dyrektor Placówki. Plany pomocy były modyfikowane w zależności od wyników realizacji oraz zmieniającej się sytuacji. Modyfikacje, o ile zachodziła taka potrzeba, dokonywane były nie rzadziej niż co pół roku. Każda modyfikacja była poprzedzona przeprowadzeniem przez Zespół ds. okresowej oceny – badaniem sytuacji dziecka. Każdorazowo uwzględniane były potrzeby wychowanków oraz ustalenia podjęte w trakcie posiedzenia Zespołu.

Opracowywanie działań krótkoterminowych odbywało się co miesiąc po zatwierdzeniu zrealizowania zadań z poprzedniego miesiąca. Comiesięczne

opracowywanie działań krótkoterminowych pozwalało reagować na zmiany w sytuacji wychowanka, a także na bieżąco uwzględniać uwagi psychologa i pedagoga. Comiesięczne opracowywanie celów krótkoterminowych spowodowało, że dzieci nie poniosły konsekwencji opracowania diagnoz psychologicznych dopiero po sporządzeniu planów, bowiem zalecenia z diagnoz zostały ujęte w celach krótkoterminowych planów.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki sporządza się diagnozę psychofizyczną dziecka, natomiast § 15 ww. rozporządzenia nakazuje niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej sporządzić plan pomocy dziecku. Z analizy dat sporządzenia dziesięciu diagnoz psychofizycznych oraz planów pomocy dziecku wynika, że we wszystkich przypadkach plan pomocy został sporządzony jako pierwszy dokument, a dopiero potem sporządzana była diagnoza psychofizyczna.

(akta kontroli str. 650-661, 853-1117, 1118-1119, 1466-1468)

W okresie objętym kontrolą w Placówce przebywało ogółem 22 wychowanków. W okresie tym pięcioro wychowanków opuściło Placówkę na własną prośbę po osiągnięciu pełnoletności, jeden wychowanek na podstawie decyzji z 11 sierpnia 2020 r. wydanej przez PCPR w Krakowie został przeniesiony do domu pomocy społecznej, jeden wychowanek zgodnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Jędrzejowie z lutego 2019 r. wrócił do domu rodzinnego i jeden wychowanek został przeniesiony do POW nr 4 celem połączenia z rodzeństwem.

Wychowanek z poz. 1 przebywał w Placówce 268 miesięcy. Jak wyjaśnił dyrektor Placówki: *do Placówki został skierowany razem z dwoma starszymi braćmi, którzy już od dawna nie są wychowankami. Jest niepełnosprawny intelektualnie w stopniu umiarkowanym (przebywa w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym). Rodzice chłopca zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej i chłopiec został zgłoszony do Ośrodka Adopcyjnego. Niestety nie było rodziny chętnej na przysposobienie chłopca, obecnie podjęto decyzję o umieszczeniu chłopca w Domu Pomocy Społecznej, bowiem nie może samodzielnie funkcjonować, nikt z rodziny nie wyraża chęci by przejąć nad nim opiekę, natomiast w Placówce może pozostać jeszcze jedynie rok.*

Wychowanek z poz. 2 przebywał w Placówce 266 miesięcy. Jak wyjaśnił dyrektor Placówki: *chłopiec do Placówki skierowany razem ze starszym bratem, początkowo plan pomocy zakładał działania w kierunku powrotu do rodziny biologicznej. Niestety po pewnym czasie matka przestała współpracować i wykazywać zainteresowanie takim rozwiązaniem. Rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej i wychowanek został zgłoszony do Ośrodka Adopcyjnego. Niestety nie znalazła się rodzina chętna na przysposobienie chłopca. Zgodnie z obowiązującymi procedurami przeprowadzona była rozmowa z chłopcem, który nie wyraził zgody na adopcję. Chłopiec czuje się w Placówce bardzo dobrze i bezpiecznie i chce usamodzielnic się po ukończeniu szkoły, w oparciu o Placówkę.*

Wychowanek z poz. 3 przebywał w Placówce 106 miesięcy. Jak wyjaśnił dyrektor Placówki: *chłopiec skierowany do Placówki razem z rodzeństwem, mimo próśb z naszej strony Sąd nie pozbawił matki władzy rodzicielskiej. Chłopiec, jak i jego rodzeństwo byli silnie związani emocjonalnie z matką, która w miarę swoich możliwości współpracowała z wychowawcami oraz regularnie odwiedzała i zabierała w ramach urlopu dzieci do siebie. Wychowanek realizował swoje założenie, że z chwilą osiągnięcia pełnoletności opuści Placówkę i wróci do matki.*

Wychowanek z poz. 4 przebywał w Placówce 246 miesięcy. Jak wyjaśnił dyrektor Placówki: *chłopiec jest z bratem i sytuacja dotycząca chłopca jest prawie taka sama jak wyżej. Jediną różnicą jest to, że wychowanek chce ukończyć szkołę zawodową do której uczęszcza i pragnie się usamodzielnic w oparciu o Placówkę.*

Wychowanka z poz. 5 przebywała w Placówce 84 miesiące. Jak wyjaśnił dyrektor Placówki: *Matka zmarła, a ojciec został pozbawiony władzy rodzicielskiej, dziewczynka została zgłoszona do Ośrodka Adopcyjnego, jednak nie znalazła się rodzina chętna na przysposobienie dziewczynki. Wychowanka była bardzo zaburzona (leczona psychiatrycznie), była uczennicą Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Została podjęta decyzja o umieszczeniu dziewczynki w domu pomocy społecznej, gdzie obecnie przebywa.*

Wychowankowie z poz. 6, 7 i 8 – rodzeństwo przebywało w Placówce 80, 81 i 84 miesiące. Jak wyjaśnił dyrektor Placówki: *Rodzeństwo od chwili skierowania do Placówki bardzo silnie i mocno związane było i jest z matką. Sąd nie wyraził zgody na pozbawienie matki władzy rodzicielskiej, władzy pozbawiony został jedynie ojciec. Matka dzieci chętnie współpracuje z wychowawcami, regularnie urlopuje. Rodzeństwo czuje się w Placówce dobrze i bezpiecznie, najstarsza dziewczynka już się usamodzielniała (utrzymuje kontakt z Placówką oraz rodzeństwem). Dziewczynka obecnie ukończyła szkołę podstawową i rozpoczyna naukę w szkole branżowej. Rodzeństwo jest silnie związane ze sobą oraz identyfikuje się z Placówką. Optymalnym rozwiązaniem dla dzieci jest proces usamodzielnienia właśnie w oparciu o Placówkę.*

Wychowanki z poz. 9 i 10 – rodzeństwo przebywało w Placówce 40 i 54 dni. Jak wyjaśnił dyrektor Placówki: *Dziewczynki są bardzo ze sobą związane, również miały silną więź z rodziną biologiczną, obie nie wyraziły zgody na adopcję. W chwili obecnej siostry są już usamodzielnione (taki był założony cel programu). Dziewczynki utrzymują kontakt z Placówką, obie mają dobrze funkcjonujące rodziny. Wychowanek z poz. 11 przebywał w Placówce pięć miesięcy. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Jędrzejowie wrócił do domu rodzinnego.*

Wychowanek z poz. 12 przebywał w Placówce 2 lata. Wychowankowie z poz. 13, 14, 15 to rodzeństwo i przebywali w Placówce od 7 lutego 2020 r. do zakończenia kontroli. Wychowanek z poz. 16 przebywał w Placówce rok i opuścił ją na własną prośbę, po osiągnięciu pełnoletności. Wychowanek z poz. 17 przebywał w Placówce cztery miesiące i został przeniesiony do POW nr 4 w celu połączenia z rodzeństwem. Wychowankowie z poz. 18 do 22 zostali przyjęci do Placówki w 2021 r. i przebywali tam do zakończenia kontroli.

(akta kontroli str. 27, 391-394)

Z wychowanków przebywających w Placówce w okresie objętym kontrolą, pięcioro miało uregulowaną sytuację prawną. Dwójka wychowanków nie wyraziła zgody na adopcję. W stosunku do pozostałych wychowanków, stosownie do art. 100 ust. 4 i 4a ustawy o pieczy zastępczej, dyrektor Placówki zgłosił informacje o przebywających w Placówce dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kielcach. Spośród dzieci zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego, dwoje posiadało orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu lekkim z powodu upośledzenia umysłowego. Żadne z tych dzieci nie zostało adoptowane.

Dyrektor Placówki potwierdził, że wszystkie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w Placówce, tj. z poz. 1, poz. 2, poz. 5, poz. 9 i poz. 10 zostały zgłoszone do Ośrodka Adopcyjnego, lub zgodnie z obowiązującymi przepisami odmówiły zgody na przysposobienie.

(akta kontroli str. 1120-1136, 1137)

Dyrektor Placówki przeprowadzał ankiety wśród wychowanków, mające na celu ustalenie stopnia ich zadowolenia z pobytu w Placówce. Pytano wychowanków o ulubione rzeczy związane z Placówką, ulubione potrawy, zajęcia. Proszono o propozycje zmian w Placówce, pytano, co sądzą o wychowawcach, jak realizują swoje obowiązki wynikające z pełnionych dyżurów, a także czy uważają, że ich

prawa są przestrzegane. Zadano również pytanie, czy wychowankowie czują się bezpiecznie w swojej Placówce. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że wychowankowie lubią miejsce, w którym przyszło im żyć, i lubią ludzi, którzy się nimi opiekują, ale nie są zadowoleni z ograniczeń, np. w korzystaniu z telefonów.

(akta kontroli str. 379-390)

Działania opiekuńczo-wychowawcze były realizowane na podstawie „Planu pracy Socjalizacyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej nr 3 w Nagłowicach”. W okresie objętym kontrolą, plany sporządzone były na lata 2019/2020, 2020/2021. W Planie na 2019/2020 określono zadania, formy ich realizacji, osobę odpowiedzialną, instytucje i osoby współdziałające oraz termin. Jako pierwsze zadanie wymieniono naukę szkolną i współpracę ze szkołami. Formy realizacji tego zadania to pomoc wychowankom w nauce oraz współpraca ze szkołami. Drugie zadanie to przeciwdziałanie powstawaniu trudności wychowawczych i niedostosowania społecznego. Formami realizacji tego zadania były badanie w poradni psychologiczno-pedagogicznej, eliminowanie zachowań agresywnych i niepożądanych, tworzenie przyjaznej atmosfery. Trzecie zadanie to praca z rodziną, realizowane poprzez prowadzenie planów pomocy dziecku, spotkań Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka i jego Rodziny, utrzymywania i rozwijania więzi emocjonalnych z rodziną. Czwarte zadanie to kształtowanie prawidłowych postaw społeczno-moralnych. Realizacja tego zadania została zaplanowana poprzez planowe oddziaływanie na postawy moralno-społeczne dzieci. Zadanie piąte dotyczyło organizacji czasu wolnego. Jego realizacja miała się odbywać poprzez rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci. Zadanie szóste, to uczenie samorządności, przygotowanie do dorosłości. Realizacja poprzez wyrabianie nawyku sumiennego wykonywania powierzonych zadań, kształtowanie umiejętności kulturalnego zachowania się w różnych sytuacjach, uczenie gospodarności i oszczędności.

W Planie na 2020/2021 zachowano identyczną formę jak w roku poprzednim. Powtórzono zadania z poprzedniego roku z tym, że jako zadanie pierwsze wymieniono procedury bezpieczeństwa w trakcie zagrożenia epidemicznego COVID-19. Realizacja miała nastąpić poprzez wprowadzenie instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania środków ochrony indywidualnej.

(akta kontroli str. 296-305, 306-314)

Dla porównania, w Planie pracy opiekuńczo-wychowawczej na 2021 r. Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej z miejscami interwencyjnymi nr 4 wymieniono: 1) zadania opiekuńcze, 2) opieka zdrowotna, 3) nauka szkolna, 4) praca z rodziną, 5) organizacja czasu wolnego oraz rozwijanie zainteresowań wychowanków, 6) zapewnienie prawidłowego rozwoju psychofizycznego.

(akta kontroli str. 315-323)

W Planie pracy Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej nr 5 wymieniono: 1) realizacja zadań proceduralnych związanych z przyjęciem dziecka do placówki, 2) zapewnienie dziecku prawidłowej adaptacji w placówce, 3) zapewnienie kontaktów uczuciowych i zaspokajanie potrzeby przynależności, 4) stworzenie wychowankom domowej atmosfery w placówce, 5) zapewnienie rozwoju psychofizycznego i zdrowotnego dziecka, 6) nauka szkolna, współpraca ze szkołami, przedszkolem, 7) rozwijanie sprawności poznawczych i zainteresowań wychowanków, 8) kształtowanie prawidłowych postaw społeczno-moralnych, 9) współpraca z rodziną. Z planów pracy placówek nr 3, 4 i 5 wynika, że działania opiekuńczo-wychowawcze były planowane i realizowane odrębnie dla każdej nowopowstałej jednostki.

(akta kontroli str. 324-336)

W okresie objętym kontrolą żaden wychowanek nie przebywał w młodzieżowym ośrodku wychowawczym ani młodzieżowym ośrodku socjoterapii.

(akta kontroli str. 1437)

Wyjaśniając, jaki wpływ miały ograniczenia epidemiczne na realizację zadań opiekuńczo-wychowawczych, Dyrektor podał m.in., że organizacja pracy była taka, by ograniczenia były jak najmniej odczuwane przez wychowanków. *Wszyscy wychowankowie mieli kontakt z osobami dla siebie ważnymi zapewniony poprzez telefony oraz komunikatory internetowe. Specyfika Placówki pozwalała również na to, iż wychowankowie przynajmniej raz dziennie mogli wychodzić na plac zabaw (który jest odizolowany, nie ma tam osób postronnych), mieli więc kontakt ze świeżym powietrzem oraz możliwość aktywności fizycznej. W czasie trwania obostrzeń wychowankowie mieli organizowane konkursy, zawody rozwijali również swoje umiejętności i zainteresowania kulinarne (robienie ciast, deserów, gotowanie obiadów). Nadmienić należy, że dzięki zastosowaniu tych wszystkich rozwiązań wychowankowie dobrze znieśli okres obostrzeń. Wręcz zauważamy, iż wzmocnieniu uległy więzi pomiędzy wychowankami, ale również pomiędzy wychowankami a wychowawcami.*

(akta kontroli str. 1437-1438)

W okresie objętym kontrolą w Placówce zatrudnionych było sześcioro wychowawców na umowę o pracę na czas nieokreślony na cały etat. W ww. okresie opiekę nad dziećmi sprawowali również zatrudnieni w Centrum psycholog, pedagog, pracownik socjalny – wszyscy na umowę o pracę na czas nieokreślony. Dyrektor Placówki zatrudniony był na podstawie umowy o pracę/powołania na stanowisko dyrektora na pełny etat. Wszyscy pracownicy – poza jedną osobą młodszym wychowawcą, zostali zatrudnieni przed okresem objętym kontrolą, w latach od 2010 do 2015 r. Jedna osoba została zatrudniona w maju 2021 r. Działania opiekuńczo-wychowawcze podejmowane w Placówce poza zaspokojeniem podstawowych potrzeb wychowanków obejmowały również działania specjalistyczne z udziałem psychologa i pedagoga. Wszyscy wychowankowie odbywali zajęcia z psychologiem i pedagogiem po kilka, albo kilkanaście razy w ciągu roku³⁵. Nie było przypadków, aby któryś z wychowanków nie odbywał takich zajęć. Wychowawczynie [...]³⁶ posiadała uprawnienia z zakresu logopedii i neurologopedii³⁷ i prowadziła odpowiednie zajęcia z dwojgiem wychowanków (wszystkimi, którzy mieli zalecone zajęcia z zakresu logopedii).

³⁵ Wychowanek poz. 1 – 2019 r. 9 porad pedagog, 11 porad psycholog, 2020 r. 7 porad pedagog, 13 psycholog, 2021 r. (I półrocze) 2 pedagog, 7 psycholog; poz. 2 – 2019 r. 11 pedagog, 8 psycholog, 2020 r. 9 pedagog, 10 psycholog, 2021 r. (I półrocze) – 2 pedagog, 7 psycholog; poz. 3 – 2019 r. 7 pedagog, 4 psycholog; poz. 4 – 2019 r. 7 pedagog, 14 psycholog, 2020 r. – 8 pedagog, 12 psycholog, 2021 r. (I półrocze) – 6 pedagog, 4 psycholog; poz. 5 – 2019 r. 11 pedagog, 13 psycholog, 2020 r. – 32 pedagog, 10 psycholog; poz. 6 – 2019 r. 8 pedagog, 8 psycholog; poz. 7 – 2019 r. 12 pedagog, 21 psycholog, 2020 r. – 9 pedagog, 10 psycholog, 2021 r. 5 pedagog, 4 psycholog; poz. 8 – 2019 r. 6 pedagog, 21 psycholog, 2020 r. 14 pedagog, 16 psycholog, 2021 r. (I półrocze) – 14 pedagog, 4 psycholog; poz. 9 – 2019 r. 6 pedagog, 6 psycholog; poz. 10 – 2019 r. 8 pedagog, 9 psycholog, 2020 r. 7 pedagog, 7 psycholog; poz. 11 – 2019 r. 6 pedagog, 6 psycholog; poz. 12 – 2019 r. 3 pedagog, 6 psycholog, 2020 r. 5 pedagog, 9 psycholog, 2021 r. (I półrocze) – 2 pedagog, 4 psycholog; poz. 13 – 2020 r. 11 pedagog, 14 psycholog, 2021 r. (I półrocze) 4 pedagog, 5 psycholog; poz. 14 – 2020 r. 14 pedagog, 20 psycholog, 2021 r. (I półrocze) 14 pedagog, 3 psycholog; poz. 15 – 2020 r. 19 pedagog, 9 psycholog, 2021 r. (I półrocze) 18 pedagog, 5 psycholog; poz. 16 – 2019 r. 37 pedagog, 8 psycholog, 2020 r. 9 pedagog, 8 psycholog, 2021 r. (do 21.02) – 3 pedagog; poz. 17 – 2020 r. 1 pedagog, 2021 r. (I półrocze) 6 pedagog, 11 psycholog; poz. 18 2021 r. (I półrocze) 4 pedagog, 10 psycholog; poz. 19 – 2021 r. (I półrocze) 3 pedagog, 7 psycholog; poz. 20 – (I półrocze) 3 pedagog, 6 psycholog; poz. 21 (I półrocze) 3 pedagog, 3 psycholog; poz. 22 – 2021 r. (I półrocze) 3 pedagog, 4 psycholog.

³⁶ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

³⁷ Świadectwo ukończenia studiów podyplomowych na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej z zakresu logopedii z 2002 r. i z zakresu neurologopedii z 2003 r.

Dyrektor Placówki wyjaśnił: *Wszyscy wychowankowie Placówki na bieżąco mają kontakt z pedagogiem i psychologiem zawsze kiedy mają taką potrzebę. Obaj specjaliści pracują w godzinach popołudniowych oraz popołudniowych, pełnią również dyżury w weekendy. Rozwiązanie takie daje możliwość stałego dostępu wychowanków do psychologa i pedagoga. Mając na uwadze dobro dziecka oraz fakt, że Placówka ma w jak największym stopniu przypominać środowisko rodzinne, wiele kontaktów dzieci z ww. specjalistami nie jest sformalizowanych. Pedagog oraz psycholog prowadzą karty obserwacji psychologicznych i pedagogicznych. Każdorazowy wpis w ww. kartach poprzedzony jest spotkaniem, rozmową z wychowankiem oraz ewentualną poradą.*

Dyrektor wyjaśnił ponadto: *Wychowankowie Placówki nr 3 o specjalnych potrzebach, przebywający w Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych, właśnie tam mają zapewnione wszelkie zajęcia wymagające pracy z odpowiednimi specjalistami. Wychowawcy sprawujący bezpośrednią opiekę nad wychowankami w Placówce cały czas są w kontakcie telefonicznym i osobistym z pracownikami SOSW. Dzieci w czasie pobytów w Placówce, tj. w weekendy, wakacje oraz ferie również mają prowadzone zajęcia, które mają wspomagać ich rozwój. Wychowawcy prowadzący te zajęcia kierują się informacjami uzyskanymi od specjalistów z SOSW oraz dokumentami przekazanymi przez SOSW.*

(akta kontroli str. 88, 1435-1438, 1439, 1440-1444, 1445-1458)

Zakresy czynności wszystkich wychowawców pracujących w Placówce były w ww. okresie tożsame i zawierały obowiązki związane z wykonywaniem przez nich zadań opiekuńczo-wychowawczych, tj. opracowywanie i realizacja planów opieki, kształcenia i wychowywania, organizowania pracy w grupie, współpraca z nauczycielami, psychologiem, pedagogiem, pracownikiem socjalnym. Również w zakresach czynności specjalistów określono wyłącznie obowiązki związane z wykonywanym zawodem.

Każdy wychowawca, zgodnie z zapisami zakresu obowiązków pracował 40 godzin w tygodniu zgodnie z grafiką pracy, w tym czasie, poza bezpośrednią opieką nad dziećmi prowadził zajęcia specjalistyczne, wykonywał zadania zlecone przez dyrektora.

(akta kontroli str. 91-122, 754-803, 1426-1430)

W okresie objętym kontrolą nie występowały sytuacje zamknięcia placówki.

Na podstawie analizy grafików dyżurów wychowawców z lipca 2019 r. i 2020 r. oraz z grudnia 2019 r. i 2020 r. stwierdzono, że nie wystąpiły przerwy w sprawowaniu opieki nad dziećmi. Opiekę nad dziećmi w godzinach nocnych sprawowano zgodnie z § 12 i § 20 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, zapewniając stały i bieżący nadzór. Na podstawie zapisów w prowadzonym „Zeszycie dyżurów nocnych SPOW nr 3” nie da się bezpośrednio ustalić, czy wychowawcy prowadzili w godzinach nocnych co najmniej trzy obchody, jednakże liczne zapisy dokumentujące konieczność podejmowania interwencji najczęściej związanych z brakiem snu wychowanków, chorobą lub „nocnymi lękami” u nich świadczą o czuwaniu i pracy wychowawców. Liczba dzieci przypadających na jednego wychowawcę nigdy nie przekraczała 14 wychowanków.

Jak wyjaśnił Dyrektor Placówki, wychowawcy przejmując dyżur przekazują sobie ustnie wszelkie istotne sprawy dotyczące dzieci, są ze sobą również w stałym kontakcie telefonicznym. W Placówce funkcjonuje również zeszyt dyżurów nocnych oraz zeszyt, w którym wychowawcy pisemnie przekazują sobie informacje.

(akta kontroli str. 354-357, 1435-1438, 1459-1462)

W „Zeszycie kontaktów” wychowawcy zapisywali wszystkie istotne zdarzenia dotyczące życia w Placówce. Zapisy dotyczyły stanu zdrowia wychowanków i stwierdzonych dolegliwości, informację o podanych lekach przeciwbólowych,

informacje o zaistniałych konfliktach i sposobach ich załagodzenia, informacje o zachowaniu dzieci, których nie odwiedzili rodzice, mimo iż była zapowiedź odwiedzin, a także informacje o każdych odwiedzinach bliskich. W zeszytych były też zapisy dotyczące środków toaletowych, głównie w kontekście ich braku, konieczności wykonania drobnych napraw. Informacja o przyjęciu do Placówki nowych wychowanków została połączona z informacją o konieczności zwrócenia uwagi na określone zachowania nowych wychowanków.

(akta kontroli str. 359-368)

Ponieważ liczba wychowanków w okresie objętym kontrolą nigdy nie przekraczała 14 dzieci, w związku z tym taka liczba dzieci mogła uczestniczyć maksymalnie w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez wychowawców. Z dokumentacji wynika, że wychowawca [...] ³⁸ prowadził dwa plany wychowawcze, wychowawca [...] ³⁹ pięć planów, wychowawca [...] ⁴⁰ trzy plany, wychowawca [...] ⁴¹ cztery plany i wychowawca [...] ⁴² dwa plany. Podczas zajęć prowadzonych przez pedagoga lub psychologa liczba dzieci nie przekraczała czterech, co było zgodne z limitami określonymi w § 10 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.

Dyrektor Placówki wyjaśnił ponadto: *W związku z tym, że w POW nr 3 przebywają wychowankowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego (mają specyficzne potrzeby), dyrektor Placówki podjął decyzję, iż w Placówce jednocześnie dyżur pełni dwóch wychowawców. Rozporządzenie w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej wyraźnie mówi, iż opiekę nad 14 dzieci sprawuje jeden wychowawca. Biorąc jednak pod uwagę fakt realizowania specjalnych potrzeb dzieci oraz to, iż wymagają one większej uwagi, w Placówce jednocześnie dyżur pełni dwie osoby. Rozwiązanie takie pozwala na otoczenie wychowanków prawidłową opieką i w pewnym stopniu zindywidualizowanie oddziaływań.*

(akta kontroli str. 1138-1246, 1463, 1464)

Jak wyjaśnił Dyrektor Placówki, wychowankowie mają zawsze dostęp do specjalistów – psychologa, pedagoga, a także dyrektora, również w soboty, niedziele i święta. Wychowawcy cały czas są z wychowankami oprócz codziennych zajęć związanych z funkcjonowaniem typu nauka, sprzątanie, posiłki. Często są organizowane dla wychowanków różne zajęcia: wyjazdy do kina, wspólne grille, ogniska, konkursy plastyczne, sportowe. Zajęcia te nie tylko integrują wychowanków ale też, w opinii Dyrektora, dają im silne poczucie przynależności oraz odczucie, że są ważne dla wychowawców.

(akta kontroli str. 1431)

Dzieci miały dostęp do terapii wynikających z ich potrzeb, mimo braku terapeuty w Placówce – byli objęci terapią i odbywali zajęcia zgodnie z rozpoznanymi potrzebami w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Jędrzejowie.

Dyrektor Placówki wyjaśnił: *W Placówce mamy cztery stałe warianty pracy A, B, C, D, które cały czas się powtarzają, układane są na stałe przez wychowawców pod kierunkiem lidera Placówki akceptowane przez dyrektora. Takie rozwiązania pozwala na to, że wychowawcy mogą pewne rzeczy planować (również w życiu osobistym), bowiem wiedzą jak będą pracować np. za miesiąc. Jest to też istotne ze względu na wychowanków, którzy wiedzą który wychowawca będzie pracował.*

³⁸ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

³⁹ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

⁴⁰ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

⁴¹ Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

⁴² Tajemnica ustawowo chroniona: art. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej (ze względu na prywatność osoby fizycznej).

W okresie ferii, wakacji, świąt wielu wychowanków jest urlopowanych przez sąd np. do domów rodzinnych, jest to więc okres w którym wychowawcy mogą wykorzystać urlopy wypoczynkowe. W zależności od liczby dzieci, które pozostają pod opieką Placówki (jedna lub dwie placówki pełnią w tym czasie dyżur). Wychowawcy ze wszystkich Placówek, którzy w danej chwili nie są na urlopie pracują z tymi dziećmi, które pozostają pod naszą opieką. Rozwiązanie takie pozwala na wykorzystanie urlopów i jednocześnie zapewnia wychowankom prawidłową opiekę.

(akta kontroli str. 391-394)

Badanie dokumentacji 12 wychowanków przyjętych do Placówki w latach 2019-2021 wykazało, że:

- dla każdego podopiecznego prowadzono wymagane § 17 ust. 1 pkt 2-4 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej karty pobytu dziecka, karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa i pedagoga, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych;
- zapisy w ww. dokumentach były zindywidualizowane, dostosowane do dziecka i jego aktualnej sytuacji, dotyczyły aktualnych potrzeb i problemów wychowanków;
- dokumenty zawierały wymagane ww. rozporządzeniem elementy i prowadzone były na bieżąco;
- dokumentacja pracy psychologa (arkusze badań i obserwacji psychologicznych, karty udziału w zajęciach) była prowadzona w sposób usystematyzowany i odzwierciedlała prowadzoną pracę wychowawczą; dokumentacja pracy psychologa świadczyła, że jego praca nie była tylko reakcją na bieżące wydarzenia, lecz prowadzona była na bieżąco, w sposób usystematyzowany i spójny. Z dokumentacji wynikało, że działania podejmowane przez psychologa zawierały elementy terapii psychologicznej, a ponadto prowadzone były zajęcia poprawiające kreatywność, spostrzegawczość, koncentrację, wzbogacanie słownictwa oraz zajęcia na temat relacji rówieśniczych i akceptacji w grupie;
- ewidencja dzieci zawierała informacje wymagane § 17 ust. 5 ww. rozporządzenia, tj. imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce jego urodzenia oraz adres zamieszkania rodziców bądź opiekunów prawnych.

(akta kontroli str. 708- 719, 1138-1146, 1147-1175, 1176-1246, 1247-1250)

Powołane w Placówce zespoły do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka składały się z osób, o których mowa w art. 137 ust. 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej. W posiedzeniach brali również udział przedstawiciele podmiotów zajmujących się problematyką rodziny i dziecka – GOPS/MGOPS, Centrum Administracyjne Placówek, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jędrzejowie, rodzice dziecka podlegającego ocenie. Każdorazowo zainteresowane osoby i instytucje były informowane o terminie posiedzenia, a sporządzana lista obecności z podpisami uczestników zamieszczana była w aktach sprawy.

Nie stwierdzono udziału wychowanków w posiedzeniach zespołu. Jak wyjaśnił Dyrektor Placówki, w posiedzeniach Zespołów do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w większości przypadków wychowankowie nie brali fizycznie udziału. Przed posiedzeniem Zespołu prowadzone są rozmowy z dzieckiem oraz zasięgnięte jest jego zdanie. Natomiast biorąc pod uwagę dobro dziecka, by nie powodować dodatkowego, niepotrzebnego stresu, wychowankowie nie uczestniczą bezpośrednio w spotkaniach Zespołu.

(akta kontroli str. 395-568, 1251)

Badanie dokumentacji ośmiorga wychowanków wykazało, że:

- w żadnym z posiedzeń Zespołu nie uczestniczył asystent rodziny, gdyż w żadnej rodzinie dziecka przebywającego w Placówce nie funkcjonowała taka osoba;
- na posiedzenia Zespołu nie byli zapraszani przedstawiciele sądu właściwego ze względu na miejsce położenia placówki, policji, ochrony zdrowia, instytucji oświatowych do czego uprawniał art. 137 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, Placówka była w stałym kontakcie z Sądem Rejonowym w Jędrzejowie oraz Policją;
- wszystkie oceny Zespołu zostały dokonane rzetelnie;
- zapisy w dokumentacjach ocen odnosiły się do wszystkich zagadnień wymienionych w art. 136 ustawy o pieczy zastępczej i były szczegółowe;
- podczas posiedzeń Zespołu każdorazowo dokonywano analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem, celem ich ewentualnej modyfikacji oraz zmiany i indywidualizacji planu pomocy dziecku.

(akta kontroli str. 1252-1425)

Analiza dokumentacji ośmiu wychowanków wykazała, że w okresie od czerwca 2019 do czerwca 2021 r. po każdym posiedzeniu Zespołu sporządzany był wniosek do sądu dotyczący zasadności pobytu dziecka w Placówce.

W okresie objętym kontrolą nie było podstaw do sporządzenia przez Zespół opinii, o której mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1-5 ustawy o pieczy zastępczej (dotyczy potrzeby zgłoszenia dziecka do ośrodka adopcyjnego).

(akta kontroli str. 1252-1425)

W Placówce dzieci informowane były o swoich prawach w ten sposób, że uczestniczyły w opracowywaniu wszelkich regulaminów, a następnie każde dziecko potwierdzało własnoręcznym podpisem na wydrukowanej wersji regulaminu fakt zapoznania się z nim. Dyrektor Placówki przeprowadzał z wychowankami cykliczne spotkania, w trakcie których przekazywano dzieciom informacje o ich prawach, o obowiązkach, sytuacji związanej z wszelkimi zagrożeniami, w tym z zagrożeniem wirusem COVID-19. Z zebrań sporządzane były pisemne notatki, a uczestniczące w nich dzieci podpisywały rodzaj listy obecności, będący jednocześnie poświadczeniem przyjęcia do wiadomości przekazywanych treści.

(akta kontroli str. 569-580)

Dyrektor Placówki wyjaśnił, że *wszyscy wychowankowie oraz wychowawcy wspólnie uczestniczyli w opracowywaniu większości regulaminów oraz procedur. Dzieci potwierdzają zapoznanie się z procedurami i regulaminami swoimi podpisami.*

(akta kontroli str. 354-357)

Spośród 22 wychowanków przebywających w Placówce w okresie objętym kontrolą działania reintegracyjne zostały podjęte wobec 14 z nich (63%). Działaniach takich nie podjęto wobec wychowanki z problemami psychicznymi, która ostatecznie została umieszczona w DPS. W stosunku do jednego wychowanka (z poz. 2) celem był powrót do domu, ale z powodu rezygnacji ze współpracy po stronie matki chłopiec został zgłoszony do adopcji – ostatecznie nie wyraził na nią zgody. W stosunku do wychowanka z poz. 1 celem głównym było umieszczenie w rodzinie zastępczej, ale nie znalazł się nikt chętny. Chłopiec zostanie umieszczony w DPS. Siostry z poz. 9 i 10, których sytuacja prawna była uregulowana, nie wyraziły zgody na adopcję (chcą się usamodzielnić na bazie Placówki). W stosunku do dzieci z poz. 18, 21 i 22 działania reintegracyjne nie zostały podjęte, bowiem głównym celem w stosunku do nich było usamodzielnienie.

Analiza dokumentacji 12 dzieci przyjętych do Placówki w latach 2019-2020 wykazała:

- we wszystkich przypadkach badano możliwość powrotu wychowanka do rodziny biologicznej, przy czym w przypadkach, gdy rodzice byli pozbawieni władzy rodzicielskiej stwierdzano, że powrót do rodziny jest niemożliwy. Wobec ośmiu wychowanków jako cel główny wskazano powrót do rodziny biologicznej, z czego w stosunku do jednego z wychowanków w trakcie pobytu w Placówce zmieniono cel główny z powrotu do domu rodzinnego na usamodzielnienie. W stosunku do trojga wychowanków jako cel główny wskazano usamodzielnienie;
- podejmowane działania, mające na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej, były zgodne z zapisami w ww. dokumentach. Działania te nie ograniczały się jedynie do wizyt rodziców w domu dziecka i wyjazdów dzieci do domów rodzinnych, lecz polegały m.in. na: zapoznaniu się z sytuacją rodzinną dziecka, ustaleniu zasadniczego problemu zaburzającego relacje rodzinne i przyczyn umieszczenia dziecka w Placówce. Udzielano poradnictwa dla rodziny przez pedagoga i psychologa, spotkania z wychowawcą;
- w okresie objętym kontrolą nie doszło do żadnego przypadku powrotu dziecka do rodziny biologicznej na skutek działań służb Placówki.

(akta kontroli str. 720-743, 853-1117)

Centrum Administracyjne Placówek dla Dzieci i Młodzieży w Nagłowicach opracowało dokument „ABC usamodzielnienia”, w którym przedstawiono krok po kroku proces usamodzielniania osoby opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną. Osobie usamodzielnianej miała być przyznana pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie, na zagospodarowanie oraz pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

(akta kontroli str. 581-585, 744-753)

W okresie objętym kontrolą w Placówce prowadzono działania zmierzające do usamodzielnienia wobec pięciorga wychowanków. Analiza dokumentacji tych wychowanków wykazała:

- wobec wszystkich podejmowane były działania zmierzające do ich usamodzielnienia polegające na wspieraniu i pomocy w podjęciu nauki zawodu, systematycznym wykonywaniu w Placówce prac domowych, utrzymywania porządku w pokoju, dokonywaniu samodzielnych zakupów odzieżowych, wykonywaniu dyżurów w Placówce, motywowaniu do samodzielnego załatwiania spraw urzędowych (np. dowód osobisty), oraz do oszczędzania środków finansowych, uczestniczeniu w warsztatach kulinarnych;
- wszyscy wychowankowie wyznaczyli w terminie określonym w art. 145 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej (tj. co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności) opiekunów usamodzielnienia;
- we wszystkich przypadkach wychowankowie wspólnie ze swoimi opiekunami, co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności opracowało indywidualne programy usamodzielnienia (IPU), zawierające elementy określone w art. 145 ust. 1 cyt. ustawy oraz ukierunkowane na zdobywanie uprawnień odpowiadających mocnym stronom i predyspozycjom Wychowanka, które zostały zatwierdzone przez dyrektora PCPR.

(akta kontroli str. 586-632)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku ośmiorga wychowanków diagnozy psychofizyczne zostały sporządzone w czasie od sześciu tygodni do pięciu miesięcy od daty przyjęcia

dziecka do Placówki, podczas gdy zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej powinno być to zrobione niezwłocznie.

Dyrektor Placówki wyjaśnił: *Opinie psychofizyczne zgodnie z zapisem rozporządzenia w sprawie pieczy instytucjonalnej powinny być przygotowane niezwłocznie. Jest to zapis mało precyzyjny, natomiast sytuacja każdego wychowanka jest inna i często bardzo skomplikowana. Każdy wychowanek potrzebuje czasu na to by zaakceptować nową sytuację, nabrać zaufania i otworzyć się na współpracę z wychowawcami oraz psychologiem. Naszym zdaniem bardzo istotne jest by opinia była rzetelna i odzwierciedlająca w sposób prawdziwy sytuację. Z naszego doświadczenia jasno wynika, że większość wychowanków potrzebuje do 6 miesięcy czasu by funkcjonować w Placówce w sposób umożliwiający stworzenie rzetelnej opinii. W przypadku wychowanka [z poz. 11] chłopiec pochodził z rodziny, w której był alkohol oraz przemoc, cały czas właściwie od chwili umieszczenia toczyło się postępowanie o umieszczenie w rodzinie zastępczej. Wszystkie te czynniki powodowały, że dziecko bardzo powoli i niechętnie się „otwierało”. Wychowanek [z poz. 12] trafił z rodziny zastępczej, ponowne odrzucenie jakiego doznał spowodowało, iż potrzebował więcej czasu na zrozumienie, że jest dla nas ważny, a co za tym idzie, dopiero wtedy zaistniała możliwość opracowania rzetelnej diagnozy. Wychowanka [z poz. 14] trafiła do nas z rodziny, gdzie ojciec stosował przemoc fizyczną i psychiczną. Biorąc pod uwagę wszystkie te fakty uważam, iż okres stworzenia opinii oscylujący w ramach czasowych między 1,5 miesiąca, a 4 miesiące jest sukcesem.*

Odnośnie wychowanki z poz. 17 Dyrektor Placówki wyjaśnił, że *sporządzono diagnozę po upływie pięciu miesięcy od chwili przyjęcia. Dziewczynka jest dzieckiem niedosłyszącym, cały tydzień przebywa w internacie w Kielcach. Kontakt z wychowawcami i specjalistami ma więc jedynie w weekendy. Czas pięciu miesięcy był konieczny do tego, by dobrze poznać dziecko i doprowadzić do sytuacji, w której dziewczynka się otworzy i będzie współpracować.*

(akta kontroli str. 846-847, 848-849, 850, 851-852)

2. W przypadku dwojga wychowanków diagnozy nie zostały sporządzone, zamiast nich przedstawiono jako substytucyjne dokumenty orzeczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Wyjaśniając przyczynę braku diagnoz psychofizycznych i przedstawienie w zamian orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego w stosunku do wychowanków (z poz. 21 i 22) Dyrektor wyjaśnił: *Zespół specjalistów Placówki, to jest psycholog i pedagog postanowili, iż w przypadku gdy wychowanek jest przebadany w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, tworzenie odrębnej diagnozy psychofizycznej nie jest konieczne (do pracy z wychowankiem wykorzystuje się opinię otrzymaną z poradni).*

(akta kontroli str. 846-847, 848-849, 850, 851-852)

NIK podkreśla, że posiadanie orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej nie zwalnia z obowiązku sporządzenia opinii psychofizycznej w Placówce.

3. W przypadku jednego wychowanka posługiwano się diagnozą sporządzoną podczas poprzedniego jego pobytu w placówce opiekuńczo-wychowawczej, prowadzonej przez Centrum. Diagnoza ta została sporządzona w 2016 r., a wychowanek został przyjęty do Placówki w lutym 2020 r. Posługiwanie się nieaktualną diagnozą NIK ocenia jako działanie nierzetelne.

(akta kontroli str. 828-829)

Dyrektor wyjaśnił, że wychowawcy przekazali sobie wszelkie informacje, a psycholog i pedagog świadczyli pracę w obydwu tych placówkach, nie było więc potrzeby tworzenia kolejnej diagnozy.

(akta kontroli str. 849)

Zdaniem NIK przedstawione wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie, gdyż czteroletni okres, jaki upłynął od sporządzenia diagnozy, wskazywał na konieczność jej zaktualizowania.

4. Plany pomocy dzieciom we wszystkich 11 badanych przypadkach zostały sporządzone przed sporządzeniem diagnoz psychofizycznych, co było niezgodne z § 15 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.

Dyrektor Placówki wyjaśnił: *Z chwilą przyjęcia wychowanka do Placówki zaczynamy nasze działania od opracowania planu pomocy dziecku. Powodem takiego działania jest to, że w 90% przypadków pierwszym celem jaki zakładamy jest powrót wychowanka do rodziny biologicznej. Biorąc to pod uwagę konieczne jest szybkie rozpoczęcie działań w tym kierunku. Plan pomocy dziecku opracowywany jest na podstawie: informacji ustnych i pisemnych uzyskanych od pracowników gminnych lub miejskich ośrodków pomocy społecznej, od kuratorów sądowych, od samych dzieci i oczywiście od rodziny biologicznej wychowanka. Wychowawca wypełnia kwestionariusz wstępnej diagnozy pedagogicznej (znajduje się w planach pomocy) oraz zasięga opinii innych specjalistów, to jest pedagoga i psychologa. Zarówno psycholog jak i pedagog uczestniczą w budowaniu planu pomocy dziecku (są to konsultacje ustne oraz opieranie się na notatkach, jak i kartach obserwacji jakie prowadzi pedagog i psycholog). Samą diagnozę psychofizyczną traktujemy jako narzędzie pomocnicze, które po jego opracowaniu służy wychowawcy do ewentualnych korekt planu pomocy oraz do przeprowadzania ewentualnych modyfikacji planu pomocy dziecku. Opracowanie diagnozy psychofizycznej w zależności od sytuacji dziecka od jego wcześniejszych przeżyć oraz od jego nastawienia może trwać nawet do 5-6 miesięcy. Dopiero z chwilą gdy wychowanek otworzy się i chce współpracować, chce opowiadać o swoich uczuciach i przeżyciach, diagnoza ma sens jako wiarygodne narzędzie. Plan pomocy dziecku opracowany wspólnie przez wychowawcę, pedagoga i psychologa, który jako pierwszy cel zakłada powrót do rodziny biologicznej, musi być opracowany już na samym początku (nie czekając na diagnozę), bowiem pierwsze chwile od umieszczenia wychowanka są bezcenne jeśli chodzi o nawiązanie pracy z rodziną biologiczną. Warto nadmienić, że plan pomocy dziecku często ulega modyfikacji i właśnie między innymi do tego bardzo przydatna jest diagnoza psychofizyczna.*

(akta kontroli str. 1118-1119)

W ocenie NIK zapis w § 15 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej jest jednoznaczny i to diagnoza psychofizyczna ma być podstawą sporządzania planów pomocy.

5. W siedmiu spośród dziewięciu diagnoz objętych badaniem nie ujęto wskazań dotyczących pracy przygotowującej do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wskazań dotyczących przygotowania dziecka do usamodzielnienia, czego wymaga § 14 ust. 4 pkt 4 i 5 rozporządzenia.

Dyrektor Placówki wyjaśnił: *Odnosnie diagnoz z pozycji 11, 13, 14, 15 i 17 brak w diagnozie odniesienia do § 14 ust. 4 pkt 4 i 5 spowodowany jest tym, iż celem prowadzonych działań jest powrót do rodziny biologicznej dziecka. W tej sytuacji odnoszenie się do wymienionych punktów wydaje się bezzasadne. Z chwilą kiedy założony cel zostanie zmieniony, weryfikacji ulegnie również diagnoza i zostaną w niej ujęte punkty, o których mowa. W przypadku diagnozy z poz. 16, brak odniesienia do § 14 ust. 4 pkt 5 spowodowany był tym, że prowadzona praca*

zakładała powrót do rodziny biologicznej i w tym kierunku była prowadzona. Wychowanek z chwilą osiągnięcia pełnoletności powrócił do środowiska rodzinnego. W tej sytuacji ujmowanie w diagnozie ww. punktu było bezzasadne. Nadmienić należy, że wszelkie działania ujmowane w Planach Pomocy Dziecku zawsze kierowane są na dobro dziecka oraz jego potrzeby (bardzo wiele działań, jak np. gotowanie, obsługa sprzętu RTV i AGD oraz wiele innych). W przypadku pozycji 18 brak odniesienia w diagnozie do § 14 ust. 4 pkt 4 spowodowany był tym, że wychowanek został przyjęty do Placówki bezpośrednio z rodziny zastępczej (w której przebywał), w tej sytuacji odnoszenie się do ww. punktu było bezzasadne.

(akta kontroli str. 662-685, 814-835, 836-845, 846-847, 848-849, 850, 851-852 1435-1438, 1469-1471)

NIK wskazuje, że wskazania dotyczące pracy przygotowującej do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wskazania dotyczące przygotowania dziecka do usamodzielnienia są obligatoryjnym elementem diagnoz psychofizycznych. Uwzględniając natomiast, że mimo braku stosownych zapisów w diagnozach prowadzone były odpowiednie działania, w szczególności ukierunkowane na przygotowanie dzieci do usamodzielnienia, sformułowana nieprawidłowość ma charakter formalny.

OCENA CZĄSTKOWA

W Placówce podejmowano działania opiekuńczo-wychowawcze wobec wychowanków. Dwanaścioro dzieci objętych szczegółowym badaniem miało rzetelnie opracowane plany pomocy, natomiast dla dziewięciorga dzieci sporządzono zindywidualizowane diagnozy psychofizyczne. Wychowankowie mieli możliwość korzystania z porad pedagoga, psychologa i logopedy, a także terapeuty w Ośrodku w Jędrzejowie. Prawidłowo sprawowana była opieka dzienna i nocna, wychowankowie nie pozostawali poza opieką. Spełnione były wymagania określające maksymalną liczbę dzieci uczestniczących w zajęciach prowadzonych przez wychowawców i poszczególnych specjalistów. Pracownicy Placówki prowadzili wymagane karty, arkusze i ewidencje, a prawidłowo powołany Zespół dokonywał terminowo ocen sytuacji dzieci oraz sporządzał rzetelne opinie. Dzieci były informowane o przysługujących im prawach i ciążących na nich obowiązkach, zawierając je także w uregulowaniach wewnętrznych. O rzetelnych działaniach opiekuńczo-wychowawczych świadczy również podejmowanie działań reintegracyjnych nie ograniczających się jedynie do zwykłych kontaktów dzieci z rodzinami biologicznymi. Podejmowane właściwe działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na sporządzaniu diagnoz psychofizycznych ze zwłoką oraz w dwóch przypadkach niesporządzeniu diagnoz w ogóle. W przypadku jednego z wychowanków posługiwano się nieaktualną diagnozą, sporządzoną cztery lata przed przyjęciem wychowanka do Placówki. Stwierdzono, że plany pomocy zostały opracowane przed sporządzeniem diagnoz psychofizycznych, co było sprzeczne z § 15 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej, a w diagnozach psychofizycznych nie zawsze ujmowano wszystkie wymagane elementy. Nieprawidłowości te nie miały jednak istotnego wpływu na działania opiekuńczo-wychowawcze podejmowane wobec dzieci.

OBSZAR

3. Działania w domach dziecka podejmowane w związku z wystąpieniem sytuacji epidemicznej spowodowanej COVID-19

Opis stanu faktycznego

Placówka wykorzystywała w swoim działaniu *Rekomendacje i instrukcje dla instytucji pieczy zastępczej dotyczące zapobiegania zakażeniom wirusem SARS-*

CoV-2 wydane przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, które dotyczyły:

- opuszczania podmiotów pieczy zastępczej poza teren budynku przez wychowanków i odwiedzin osób z zewnątrz oraz przyjmowania nowych wychowanków w trybie interwencyjnym;
- organizacji pracy opiekuńczo-wychowawczej podmiotów pieczy zastępczej;
- postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia wirusem SARS-CoV-2 u wychowanka lub pracownika;
- postępowania w przypadku zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wychowanka lub pracownika podmiotu pieczy zastępczej;
- postępowania w przypadku przyjmowania nowego wychowanka placówki lub podmiotu pieczy zastępczej przyjętego w trybie interwencyjnym;
- kadry placówek i podmiotów pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 153-164)

W Centrum 12 marca 2020 r. opracowano *Procedury na wypadek potwierdzenia lub podejrzenia zakażenia SARS-CoV-2 u pracowników Centrum Administracyjnego Placówek dla Dzieci i Młodzieży im. Ireny Mrożewskiej w Nagłowicach oraz podległych placówek*. Załącznikiem do procedur był wykaz pytań, jakie należy zadać osobie zakażonej, która miała kontakt z osobą zakażoną, podejrzaną o zakażenie oraz przebywającej na kwarantannie. Zgodnie z procedurą m.in.:

- o każdym przypadku choroby lub jej podejrzenia należało zawiadomić Dyrektora lub zastępującą go główną księgową;
- w przypadku potwierdzenia zachorowania, przez służby sanitarne, należało przeprowadzić dezynfekcję obszaru, w którym chory przebywał;
- bezpośredni przełożony miał sporządzić wykaz osób z którymi zarażony miał bliski kontakt w okresie 14 dni poprzedzających potwierdzenie lub podejrzenie zakażenia;
- wszystkie działania należało prowadzić w uzgodnieniu z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Jędrzejowie (dalej: PSSE).

(akta kontroli str. 165-178, 812)

Z dniem 12 marca 2020 r. we wszystkich placówkach podległych Centrum wprowadzono zakaz odwiedzin oraz wstrzymano wszelkie zgody na urlopowanie wychowanków do domów rodzinnych. Odwołano wszystkie zaplanowane wcześniej wyjazdy służbowe oraz posiedzenia zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka i rodziny w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Odwołano wszystkie korepetycje, z których korzystali wychowankowie. Wychowanków i wychowawców zapoznano z wytycznymi i zaleceniami Ministra Zdrowia. Dzieciom zezwolono wychodzić do sklepu pojedynczo i tylko w uzasadnionych przypadkach. Wprowadzono obowiązek dezynfekcji dwa razy dziennie klamek i rąk. Wychowawców zobowiązano do sprawdzania *online* treści nauczania publikowanych na stronach szkoły oraz realizacji treści i zaleceń dydaktycznych w godzinach od 10-14. Poczty przyjmowano w rękawiczkach, wkładano do oddzielnego pojemnika i otwierano po 48 godzinach. Dostawcy produktów żywnościowych mieli pozostawiać produkty przed drzwiami. Wprowadzono całkowity zakaz przyjmowania darów (odzież, zabawki). Wyznaczono cztery pokoje w Centrum z dwoma łazienkami mające służyć odizolowaniu i obserwacji nowo przyjętych wychowanków.

(akta kontroli str. 179-186)

Dyrektor zarządzeniem 9/2020 z 25 marca 2020 r. ze względu na sytuację epidemiologiczną oraz absencje pracowników dopuścił na terenie Centrum

i podległych placówek pracę opiekuńczą pracowników obsługi przy wsparciu wychowawców z innych placówek.

Kolejnym zarządzeniem z 22 maja 2020 r. Dyrektor zmniejszył od 1 czerwca 2020 r. obowiązujące rygory. Dopuszczono odwiedzin rodziców z zachowaniem reżimu sanitarnego tzn.:

- do dziecka mógł przyjechać jeden rodzic;
- spotkanie mogło trwać maksymalnie jedną godzinę;
- spotkanie miało odbywać się na zewnątrz, na terenie placu zabaw ośrodka;
- rodzic miał obowiązek przebywania w maseczce i rękawiczkach;
- po zakończeniu spotkania wychowawca miał obowiązek zdezynfekować dłonie dziecka;
- ewentualne rzeczy przekazane przez rodzica miały być poddane 48-godzinnej kwarantannie.

Na okres wakacji w 2020 r. w Centrum i placówkach podległych wprowadzono procedury urlopowania dzieci i przyjmowania ich po wakacjach. Urlopowanie odbywało się za zgodą sądu, za wyjątkiem wychowanków pełnoletnich, którzy mogli być urlopowani za zgodą Dyrektora lub lidera Placówki. Przekazanie wychowanka pod opiekę osoby urlopującej odbywało się przed budynkiem, a wychowawca przekazujący dziecko zobowiązany był do dezynfekcji rąk oraz noszenia maseczki i rękawiczek. Osoba urlopująca dziecko pisemnie zobowiązywała się do przestrzegania reżimu sanitarnego w czasie pobytu dziecka oraz zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych. W przypadku choroby dziecka osoba urlopująca zobowiązywała się do natychmiastowej wizyty u lekarza oraz powiadomienia o tym fakcie Dyrektora lub lidera. Wychowankowie, po urlopowaniu, przyjmowani byli przed budynkiem, mierzono im temperaturę, a osoba przywożąca dziecko wypełniała ankietę, w której m.in. należało podać czy dziecko miało kontakt z osobami chorymi na COVID-19 lub przebywającymi na kwarantannie, czy w czasie urlopowania chorowało i czy przebywało w dużych skupiskach ludzi. Wychowankowie po powrocie z urlopowania przebywali wyłącznie w pomieszczeniach swojej placówki przez 14 dni. W przypadku stwierdzenia niepokojących objawów (katar, kaszel, duszności, temperatura) dziecko należało odizolować oraz powiadomić odpowiednie służby.

W związku z kolejną falą epidemii COVID-19 od 16 października 2020 r. Dyrektor zarządził, że uczniowie nie uczęszczają na zajęcia lekcyjne, z wyjątkiem praktycznej nauki zawodu. Zajęcia lekcyjne miały odbywać się zdalnie. Wprowadzono również zakaz przemieszczania się pomiędzy placówkami. Na okres Świąt Bożego Narodzenia dopuszczono (za zgodą sądu) urlopowanie dzieci do rodzin.

Ponowne obostrzenia wprowadzono od 15 marca 2021 r., zawieszono wszelkie stałe urlopowania dzieci, zakazano odwiedzin osób z zewnątrz za wyjątkiem rodziców pod warunkiem utrzymania ścisłego reżimu sanitarnego. Natomiast od 19 marca 2021 r. wprowadzono w Centrum i podległych placówkach pracę rotacyjną i zdalną. Z pracowników administracji i obsługi jeden pracownik z pokoju pracował na miejscu, a drugi w trybie zdalnym pozostawał do dyspozycji Dyrektora. W czasie dyżurów w Placówce pozostawał jeden wychowawca, a drugi w trybie zdalnym pozostawał do dyspozycji Dyrektora.

(akta kontroli str. 187-204)

W latach 2020-2021 (do rozpoczęcia kontroli) wśród wychowawców i wychowanków SPOW nr 3 nie było stwierdzonych przypadków zachorowań na COVID-19. W październiku 2020 r. jedno dziecko objęto kwarantanną, po informacji, że dziecko nie odczuwa smaków oraz zapachów. O zaistniałej sytuacji powiadomiono PSSE oraz lekarza, który udzielił teleporady. 15-letnia dziewczynka została umieszczona w izolatce. Do dziewczynki raz na godzinę przychodził wychowawca, pedagog lub

Dyrektor, z zachowaniem reżimu sanitarnego. Forma kontaktów ustalona była z PSSE. Dziewczynka cały czas miała kontakt telefoniczny z Dyrektorem lub wychowawcami. Pomieszczenia SPOW nr 3 wraz z wyposażeniem zostały zdezynfekowane.

Również dwóch wychowawców w 2020 r. objętych było kwarantanną. W czasie ich nieobecności dzieci przebywały pod opieką pozostałych wychowawców, pedagoga, pracownika socjalnego oraz wychowawców z pozostałych placówek.

(akta kontroli str. 205-208)

Do Placówki nie przywożono dzieci z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego ani Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii ze względu na zamykanie ww. ośrodków w związku z pandemią COVID-19. W latach 2020-2021 (do rozpoczęcia kontroli) nowo przyjmowani wychowankowie przed przyjęciem do SPOW nr 3 mieli przeprowadzane testy na obecność wirusa SARS-CoV-2.

(akta kontroli str. 209-214)

Dyrektor, odnośnie problemów przy realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych w placówce, które wystąpiły w związku z sytuacją epidemiczną, wyjaśnił: *pierwszym z problemów była odpowiednia liczba sprzętu elektronicznego, został on szybko rozwiązany dzięki pozyskaniu laptopów i tabletów (wszyscy wychowankowie posiadają laptopy i tablety). Zwiększona została przepustowość łącza internetowego oraz rozbudowano i wzmocniono sieć Wi-Fi. Problemem był dostęp do świadczeń zdrowotnych. Udzielano jedynie teleporad. Szczególnie trudną sytuacją były teleporady udzielane przez lekarzy psychiatrów. Dużym utrudnieniem było „zamknięcie” różnego rodzaju urzędów i poradni.*

(akta kontroli str. 1438-1439)

Dyrektor poinformował, że przy współpracy PSSE w Jędrzejowie zorganizował szczepienia przeciw COVID-19 dla pracowników Centrum i podległych placówek. Spośród osób pracujących w SPOW nr 3 zaszczepieni zostali: Dyrektor, psycholog, pedagog, pracownik socjalny i czterech z sześciu wychowawców.

(akta kontroli str. 215)

W okresie objętym kontrolą Starosta Jędrzejowski wydał siedem zarządzeń⁴³ w sprawie zapobiegania i przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się COVID-19 wśród pracowników Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie oraz jednostek organizacyjnych powiatu jędrzejowskiego. W zarządzeniach zalecono m.in. ograniczenie do minimum bezpośrednich kontaktów pracowników w pracy, wykorzystanie korespondencji mailowej i kontaktów telefonicznych w celu zapewnienia komunikacji, wstrzymanie udziału pracowników w szkoleniach, konferencjach i wyjazdach służbowych. Zobowiązano pracowników do przestrzegania przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

(akta kontroli str. 261-230)

Centrum otrzymywało informacje ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, dotyczące epidemii COVID-19, za pośrednictwem PCPR. Wojewoda Świętokrzyski 28 maja 2020 r. przesłał do starostów powiatowych *Zalecenia dla instytucji szeroko rozumianej pieczy zastępczej i ośrodków wychowawczych dotyczące możliwości zapobiegania szerzeniu się koronawirusa* opracowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną. W zaleceniach wskazano m.in., że nowo przyjęte osoby powinny być odseparowane od innych na okres 14 dni, zachowywać bezpieczne odległości (co najmniej 1,5 m), często myć ręce, unikać dotykania oczu i nosa, regularnie myć i dezynfekować powierzchnie dotykowe, wietrzyć regularnie

⁴³ Nr 16/2020 z 16 marca 2020 r., 25/2020 z 21 kwietnia 2020 r., 57/2020 z 7 października 2020 r., 67/2020 z 27 listopada 2020 r., 76/2020 z 29 grudnia 2020 r., 18/2021 z 9 kwietnia 2021 r., 20/2021 z 16 kwietnia 2021 r. i 16/2021 z 19 marca 2021 r.

pokoje. Zalecono niezwłoczne odizolowanie osób od pozostałych podopiecznych w razie wystąpienia objawów infekcji dróg oddechowych.

(akta kontroli str. 231-234)

Wojewoda Świętokrzyski 26 marca 2021 r. w przesłanym do starostów powiatowych piśmie przypomniał o konieczności stosowania *Rekomendacji i instrukcji dla instytucji pieczy zastępczej dotyczących zapobiegania zakażeniom wirusem SARS-CoV-2*, przesłanych w poprzednim roku. W załączonym piśmie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej przypominano o obowiązku utrzymania bezpośredniego kontaktu z właściwymi ze względu na miejsce sprawowania pieczy zastępczej instytucjami zgodnie z art. 38c ustawy o pieczy zastępczej. Ministerstwo zaleciło stosowanie się do ogólnie panujących wytycznych w zakresie przeciwdziałania rozpowszechnianiu się wirusa SARS-CoV-2 oraz śledzenie na bieżąco aktualnych informacji i zaleceń epidemiologicznych.

Wojewoda Świętokrzyski wystąpił 15 kwietnia 2020 r. do PCPR o podanie liczby wychowanków wraz z informacją o miejscu przebywania tych dzieci oraz liczbie dzieci objętych kwarantanną. Natomiast 15 grudnia 2020 r., w związku z pismem Rzecznika Praw Dziecka, Wojewoda Świętokrzyski wystąpił o udzielenie informacji, jakie podjęto działania, aby dzieci mogły kontaktować się w okresie świątecznym z rodzinami.

(akta kontroli str. 235-241)

Dyrektor na bieżąco realizował wszelkie otrzymane zalecenia, m.in. poprzez wydawanie zarządzeń. W SPOW nr 3 przeprowadzono czterokrotnie zebrania z wychowankami, podczas których omawiano obowiązujące podczas epidemii zasady, sprawdzano również jaki jest stan wiedzy dzieci na temat zapobiegania zakażeniom i stosowania środków bezpieczeństwa. Na okres Świąt Bożego Narodzenia dzieci, które otrzymały zgodę sądu zostały urlopowane, a pozostałym zapewniono kontakt telefoniczny z rodziną.

(akta kontroli str. 204, 242-246)

Dyrektor w każdy piątek informował telefonicznie PCPR o sytuacji epidemiologicznej w Centrum i podległych placówkach, w tym o liczbie dzieci i pracowników zakażonych i przebywających na kwarantannie.

(akta kontroli str. 247)

Centrum nie otrzymało środków w ramach ogólnopolskiego projektu pn. *Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19* współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W czasie pandemii Centrum otrzymywało z Starostwa Powiatowego w Jędrzejowie maski ochronne, rękawiczki, płyny do dezynfekcji, termometry oraz środki na wyposażenie pomieszczeń do izolacji. W ramach projektu pn. *Zwalczanie skutków epidemii COVID-19 w Powiecie Jędrzejowskim* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Starosta Jędrzejowski przekazał do Centrum:

- w listopadzie 2020 r.: dozownik stojący, opryskiwacz akumulatorowy, lampy antybakteryjne, osłony z poliwęglanu (ekran izolujący);
- w grudniu 2020 r.: 100 szt. fartuchów fizeleinowych jednorazowych sterylnych, 400 szt. masek chirurgicznych, 100 szt. masek FFP2 i 40 szt. masek FFP3.

Centrum zapewniło wychowankom sprzęt niezbędny do realizacji zajęć szkolnych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W kwietniu 2020 r. Centrum pozyskało 34 tablety z pakietami startowymi PLUS GSM od darczyńcy, z czego osiem sztuk trafiło do SPOW nr 3. Również w kwietniu 2020 r. Centrum Placówek Oświatowych w Nagłowicach użyczyło pięć komputerów w celu kształcenia na odległość wychowanków Centrum. Natomiast w sierpniu 2020 r.

Centrum przekazało do Placówki 10 laptopów marki ASUS. We wrześniu 2020 r. w Centrum zainstalowano urządzenie Mesh WiFi do zwiększenia zasięgu sygnału sieci bezprzewodowej.

(akta kontroli str. 249-269, 273-275)

W kwietniu 2021 r. Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie przekazało do Centrum 1100 kg artykułów żywnościowych.

(akta kontroli str. 270-272)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Placówce zostały wprowadzone procedury w celu zapobiegania zakażeniom wirusem SARS-CoV-2 przez wychowanków i pracowników. Zapewniono wychowankom sprzęt niezbędny do realizacji zajęć szkolnych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Zgromadzono środki do dezynfekcji oraz ochrony osobistej.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Sprawdzanie danych nowo zatrudnianych pracowników w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, przed dopuszczeniem do pracy.
2. Dokumentowanie spełniania przez zatrudnianych pracowników wymogów określonych w art. 98 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej.
3. Doprowadzenie stanu higienicznego i technicznego kabiny prysznicowej oraz ściany w pokoju (2.10) do stanu zapewniającego właściwe warunki zdrowotne i bytowe wychowanków.
4. Sporządzanie diagnoz psychofizycznych dla wszystkich wychowanków, niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki.
5. Sporządzanie diagnoz psychofizycznych przed opracowaniem planów pomocy, zgodnie z § 14 i 15 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.
6. Ujmowanie w diagnozach wskazań dotyczących pracy przygotowującej do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wskazań dotyczących przygotowania dziecka do usamodzielnienia, zgodnie z § 14 ust. 4 pkt 4 i 5 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, listopada 2021 r.

Kontrolerzy
Roman Wilk
Doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis

Piotr Fatalski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis